

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 7 šilingov
mesečna naročnina 25 šilingov
celoletna naročnina 250 šilingov
P. b. b.

LETNIK XL.

CELOVEC, PETEK, 22. MAREC 1985

ŠTEV. 12 (2218)

Letošnje občinske volitve nam narekujejo:

Še več pozornosti komunalni politiki

Občinske volitve, na katerih je minulo nedeljo padla odločitev o sestavi občinskih odborov na Koroškem za prihodnjih šest let, so minile pravzaprav brez večjih presenečenj. Seveda pa to velja v prvi vrsti v luči deželne povprečja, kajti sicer so od občine do občine zelo velike razlike. Skupno gledano, so socialisti kot najmočnejša stranka utrpeli občutno izgubo skoraj 8000 glasov in 28 mandatov, v primerjavi z lanskoletnimi deželnozborskimi volitvami znaša njihova izguba celo 15.000 glasov. Pri svobodnjakih je „zmaga“ le delna, namreč v primerjavi z občinskimi volitvami 1979, ko so pridobili več kot 6000 glasov in 35 mandatov, toda od lanskih volitev so nasprotno izgubili okoli 12.000 glasov. Tako je edina zmagovalka ljudska stranka, ki je pridobila okoli 4500 glasov in 38 mandatov in tudi svojo lanskoletno izgubo popravila za 11.500 glasov.

Samostojne slovenske liste, ki so kandidirale v 22 občinah južne Koroške, so v glavnem obdržale svoj položaj; skupno število njihovih glasov se je sicer povečalo za 302 na 4613, vendar s tem število mandatov ni naraslo, do-

bile so enako kot doslej 44 občinskih odbornikov. KPA, ki je tokrat kandidirala le še v nekaj občinah, je nazadnje dosegla 1300 glasov in je število njenih mandatov padlo od 13 na 9; uspeh pa je zabeležila v občinah Podklošter in Moosburg, kjer je svoj položaj izboljšala od enega na dva mandata. Posebno v mestih so se bolj ali manj uspešno potegovali za glasove še razne zelene, alternativne in druge liste, ki so ponekod že s svojim prvim nastopom dovolj prepričljivo demonstrirale nezadovoljstvo volilcev z okostenelo politiko etabliranih strank. O tem priča njihovih več kot 7500 glasov in 14 mandatov v le 22 občinah; poseben primer takega nezadovoljstva s strankami pa je brez dvoma občina Borovlje, kjer je lista Ferlacher Bürgerinitiative s svojimi 1100 glasovi in 6 mandati zabeležila res presenetljiv uspeh. V Celovcu pa je Zeleno-alternativna lista sicer zbrala 772 glasov, vendar to ni zadostovalo za mandat — torej ji ni uspelo dovolj prepričljivo nagovoriti tabora protestnih volilcev in tudi iz vrst bivših volilcev slovenskih list je očitno sledil le del.

Nas seveda še posebno zanima izid volitev v južnem delu dežele, kar pa jasno ne pomeni le tistih 22 občin, v katerih so kandidirale samostojne slovenske liste, temveč za celotno ozemlje, kjer živimo Slovenci. Tukaj lahko rečemo, da so volitve potrdile pravilnost stališča, ki ga je zastopala in v svojem volilnem programu oblikovala Zveza slovenskih organizacij na Koroškem: da pri komunalni politiki gre za široke skupne interese vseh občanov in torej odločitev pri občinskih volitvah ne more biti odvisna le od narodnostne pripadnosti volilcev, temveč igrajo enako veliko vlogo tudi socialni, gospodarski in drugi vidiki.

V luči tega spoznanja je glede samostojnega nastopa slovenskih list treba ugotoviti, da so te liste branile svoj položaj tam, kjer so osnovane na široki platformi in imajo ljudi, ki so aktivni ne le neposredno pred volitvami, temveč v vsej delovni dobi. Pliberk je v tem pogledu morda najbolj značilen primer, vendar to ne pomeni, da ne bi videli tudi še drugih prav tako razveseljivih uspehov: npr. Dobrla vas (kjer je uspelo dobiti še nadaljnji mandat), ali Bistrica v Rožu, ali Skocijan, ali Bekštanj, ali predvsem Straja vas — občina na narodnostno najbolj ogroženem območju, kjer pa so z mladostnim za-

gonom in široko usmeritvijo osvojili še drugi sedež v občinskem odboru. Kjer takih izhodišč ni bilo, je šel razvoj v drugo smer. Kot posebno značilen primer bi v tej prvi oceni omenili le občino Selet: čeprav so nekateri že napovedovali prevzem županskega mesta, je vnašanje svetovnonazorske ožine nasprotno povzročilo izgubo enega mandata. Takšno zoževanje pa je brez dvoma vplivalo na izid volitev tudi še v marsikateri drugi občini, kar pa seveda ne pomeni, da je bil to edini vzrok, da samostojne liste v nekaterih primerih niso dosegle pričakovanega uspeha.

Za posamezne stranke se volilni rezultati na južnem Koroškem tudi tokrat precej razlikujejo od tistih v deželnem merilu. Posebno velja to za obe veliki stranki. SPÖ je v deželnem merilu nazadnje za 3,4 odstotka, na južnem Koroškem pa znaša njena izguba le 2 odstotka in še ta izguba odpade v veliki meri na take občine, kjer je tokrat prvič kandidirala tudi FPÖ, ki je torej pritegnila nacionalistični del volilcev nase (npr. Senta Jakob, pa tudi Bilčovs je podoben primer, kjer je FPÖ prvič osvojila mandat). ÖVP, ki je v deželnem merilu napredovala za 0,9 odstotka, je na južnem Koroškem utrpela izgubo v višini 1,5%. Pa tudi „zmaga“ FPÖ je v južnem delu dežele izpadla vidno skromnejše kot v

deželnem povprečju, tako da nikakor ni dosegla uspeha, ki si ga je obetala s svojo poudarjeno nacionalistično politiko.

Gledano po doseženih mandatih, je za nedeljske volitve treba poudariti naslednje: na samostojnih listah je bilo kakor leta 1979 spet izvoljenih skupno 44 občinskih odbornikov, okoli 30 nadaljnjih zavednih in aktivnih Slovencev pa je bilo izvoljenih še na drugih, predvsem socialističnih listah. Ko jim čestitamo k izvolitvi, tako od enih kakor tudi od drugih pričakujemo, da se bodo z vsemi močmi zavzemali za takšno komunalno politiko, ki bo koristila enakopravnemu sožitju vseh občanov na južnem Koroškem — in to tako v socialnogospodarskem kakor tudi v narodnostnem pogledu.

V tem smislu bo tudi Zveza slovenskih organizacij v bodoče posvečala komunalnemu področju večjo pozornost. V sodelovanju z vsemi slovenskimi mandatariji ne glede na listo, na kateri so bili izvoljeni, bo skupaj z demokratičnimi silami naroda-soseda pomagala odbijati nevarnost nove zaostritve narodnostne politike, kakršna grozi iz povolilnih izjav vodilnih predstavnikov koroške strankarske troedinosti.

(Nadaljnja poročila o letošnjih občinskih volitvah objavljamo na 2. in 8. strani.)

Po občinskih volitvah

Občinske volitve so za nami. Zdaj so na dnevnem redu analize in interpretacije le-teh.

Iz vidika južne Koroške pade v oči, da je socialistična stranka tu zgubila manj glasov (—2%) kot v deželnem povprečju (—3,4%). Na drugi strani pa je ljudska stranka na južnem Koroškem zgubila 1,5% medtem ko je v deželnem povprečju pridobila 0,9%. Svobodnjaška stranka, ki je v deželnem povprečju pridobila 1,9%, je na južnem Koroškem pridobila le 1%, večinoma na račun tistih občin, kjer je prvič kandidirala kot svobodnjaška stranka.

Ob tem je treba prav pri tej stranki ugotoviti, da kljub temu, da je vodila dosti agresiven volilni boj, predvsem na račun dvojezičnega manjšinskega šolstva in sploh slovenske narodne skupnosti, zdaj ni dosegla tistega rezultata, ki ga je imela pri deželnozborskih volitvah. Kaj to torej pomeni?

Iz vidika narodne skupnosti to pomeni, da agresivna protimanjšinska agitacija svobodnjaške in deloma tudi ljudske stranke na južnem Koroškem ni imela tistih rezultatov, ki jih je še imela ob lanskih deželnozborskih volitvah. Haiderjeva nacionalistična in šovinistična karta torej ob teh volitvah ni več veljala toliko kot še pred pol letom.

Samostojne liste koroških Slovencev so v povprečju dosegle prirastek za 0,2 odstotka ob tem, da je treba ugotoviti regionalno dispartiteto med Podjuno in Rožem. Medtem, ko so vse samostojne liste v Podjuni pridobile na glasovih, nekatere pa tudi na mandatih (v Skocijanu, Dobrli vasi in Pliberku po enega) so liste v Rožu nazadnje tako po glasovih kot nekatere tudi po mandatih (v Vrbi, Rožek, Hodišah in Selah po enega). Največji prirastek na dvojezičnem ozemlju je dosegla lista v Straji vasi, ki je napredovala za 38% in en mandat.

Na prvi pogled se nam kaže slika, da so samostojne liste pridobile predvsem tam, kjer so kontinuirano delale v prid občanov in ob tem tudi prakticirale idejnopolično širino in strpnost. Vzroke za nazadovanje glasov oz. mandatov v posameznih občinah bodo morale prizadete liste natančno analizirati in potegniti ustrezne konsekvence.

Tudi deželni glavar in šef ljudske stranke sta iz vidika volitev potegnili svoje zaključke. Novo je, da Knafl popolnoma prevzema v šolskem vprašanju linijo Haiderja in nemških nacionalistov in da tudi deželni glavar govori o tem, da bo SPÖ spremenila svoje stališče v šolskem vprašanju v škodo slovenske narodne skupnosti na Koroškem. To utemeljuje s tem, da so

socialisti izgubili glasove predvsem zaradi šolskega vprašanja. Čeprav to na podlagi številke in statistike sploh ni mogoče trditi, je že sama logika te misli več kot čudna.

Očitno je, da deželni glavar išče grešnega kozla, ki naj bi bil kriv izgub, ki so jih socialisti utrpeli pri občinskih volitvah. Na Koroškem je še vedno najbolj poceni poteza, zvaliti vso krivdo na manjšino. Koroški Slovenci so torej krivi, da so socialisti izgubili v Celovcu, v Beljaku in sploh tudi na zgornjem Koroškem. Take metode so znane. Zato mora veljati zdaj po volitvah vsa naša skrb spet vprašanju dvojezičnega šolstva.

Proti napačnim zaključkom

Napoved deželnega glavarja Wagnerja, da bo SPÖ zaostrila svojo politiko v manjšinskem vprašanju, ker za svoje dosedanje zadržanje v tem vprašanju pri občinskih volitvah ni bila nagrajena, je član deželnega vodstva Socialistične mladine Hermann Popprath v izjavi, ki jo je podal za iniciativo „Socialisti za skupno šolo“, odločno zavrnil. Wagnerja poziva, naj iz rezultatov občinskih volitev ne dela zaključkov, ki niso le napačni in nepremišljeni, temveč primerni, da zagrenijo socialiste iz obeh narodnih skupin.

Namesto vzroke iskati tam, kjer so sicer boleči in se je proti njim težko boriti, namreč v lastnih vrstah (korupcija, oblastoželnost, nenačelnost raznih funkcionarjev), so le preradi pripravljeni odvreči nekaj nadležnih načel, je rečeno v izjavi. Toda solidarnost s šibkejšim je še vedno zapisana v programu SPÖ, poudarja predsednik socialistične mladine in opozarja, da z bolj nacionalno „koroško“ politiko (to pomeni predvsem nekaj nemško-nacionalnega) mladine gotovo ne bo uspelo pridobiti. Nasprotno le še več poštenih socialistov se bo umaknilo v zasebno življenje ali se bodo pridružili drugim skupinam.

„Poskus, oportunista Haiderja desno prehiteti, se more končati le s tem, da bo naša stranka padla na gobec“, zaključuje Popprath. „Tega pa mi ne bomo molče gledali.“

MED VLADO IN SLOVENSKO MANJŠINO:

Tokrat informativni pogovor

ki naj bi mu jeseni sledila konkretnjša razprava

Po dolgi prekinitvi (zadnje srečanje z zveznim kanclerjem je bilo v začetku septembra 1983 — op. ured.) je v torek spet prišlo do pogovora med predstavniki avstrijske zvezne vlade ter zastopstvom slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Razgovora v uradu zveznega kanclerja na Dunaju so se z vladne strani udeležili zvezni kancler Sinowatz, državni sekretar Löschnak, vodja ustavne službe pri uradu zveznega kanclerja Holzinger in vodja oddelka za narodnosti Tichy; Zvezo slovenskih organizacij na Koroškem sta zastopala predsednik Wieser in poslevoedeči tajnik Sturm, Narodni svet koroških Slovencev pa predsednik Grlic in tajnik Wedenig.

V razgovoru, ki je potekal v konstruktivnem vzdušju, so obravnavali predvsem vprašanja otroškega varstva, dvojezične trgovske akademije, enakopravnostnega upoštevanja koroških Slovencev v avstrijskem radiu in televiziji ter subvencioniranja kulturnih dejavnosti koroških Slovencev. Pri tem je bila razprava posebej konkretna v vprašanjih otroškega varstva.

O tem, kako si zamišlja reševanje posameznih predlogov in zahtev manjšine, bo vlada k obravnavanim vprašanjem pripravila ustrezne predloge, o katerih bodo razpravljali na prihodnjem sestanku, ki so ga predvideli za letošnjo jesen.

Koroške stranke napovedujejo novo zaostritev narodnostne politike

Medtem ko so na Dunaju po daljši prekinitvi le spet pokazali zanimanje za nerešena vprašanja koroških Slovencev, pa na Koroškem grozi nova „ledena doba“ v narodnostni politiki. Tako vsaj sledi iz izjav, ki so jih po nedeljskih volitvah podali predsedniki treh deželnozborskih strank.

Z novo „vojno napovedjo“ Slovincem je začel FPÖ-jevski poglavar Haider, ki je dejal, da bo svobodnjaška stranka nadaljevala svojo „koroško pot“, katere pravilnost da so občinske volitve ponovno potrdile. Sledil mu je predsednik koroške SPÖ Wagner, ki je v svoji oceni volitev med drugim napovedal tudi „spremembo v narodnostni politiki“, z utemeljitvijo, da se socialistična politika sožitja za socialiste ni obrestovala. In podobno je argumentiral tudi predsednik ko-

roške ÖVP Knafl, ki je trdil, da je v njegovi stranki nezadovoljstvo zaradi njene „popustljivosti“ v manjšinskem vprašanju.

Iz teh napovedi se da sklepati, da namerava strankarska trojica svojo enotnost v narodnostni politiki spet okrepiti, in sicer v tem smislu, da se bosta obe veliki stranki (ki sta se v zadnjem času vsaj za znanje, ena bolj in druga manj, odmikali od ekstremnih nacionalističnih pozicij FPÖ in Haiderja) pridružili svobodnjakom v medsebojnem tekmovanju, katera bo v odnosu do Slovincem bolj „odločna“ in „prepričljiva“, ali po koroško: bolj „domovini zvesta“.

Torej se ponavlja stara pesem — spet postajamo Slovenci grešni kozel, nad katerim stresajo svojo nevoljo tisti, ki pri volitvah niso dosegli zaželenega uspeha.

PREBERITE

na strani

- 2 Občinske volitve v ogledalu številke
- 2 Tržaško pismo
- 3 Pester spored koroških kulturnih dnevnov v Ljubljani
- 4 Novice iz Pliberka in okolice
- 5 Pred 150 leti se je rodil naš slavn rojak Jožef Stefan
- 6 Gašper — zakladnica življenjske izkušnosti in modrosti
- 8 Mnenja nekaterih mandatarjev o izidu volitev

O B V E S T I L O

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem obvešča, da bo imela v ned. 21. aprila 1985 s pričetkom ob 9. uri dopoldan svoj

redni občni zbor

v Mladinskem domu Slovenskega šolskega društva v Celovcu, Mikschallee 4. Isti dan ob 20. uri zvečer pa bo prav tako v Mladinskem domu SSD

slavnostna prireditev

ob 30-letnici Zveze slovenskih organizacij na Koroškem.

Izid letošnjih občinskih volitev v ogledalu podrobnih številčnih podatkov

Pri občinskih volitvah na Koroškem minulo nedeljo so stranke oziroma liste zabeležile naslednje rezultate: SPÖ je dobila v vseh 121 občinah skupno 146.639 glasov ali 46,5 odstotka, kar pomeni, da je v primerjavi z občinskimi volitvami leta 1979 njen delež na skupnem številu glasov padel za 3,4 %; ÖVP je zbrala 99.431 glasov ali 31,5 %, torej je njen delež narasel za 0,9 %; za FPÖ je bilo oddanih 38.370 glasov ali 12,5 %, to je za 1,9 % več kot pri zadnjih občinskih volitvah; KPA, ki je tokrat kandidirala le še v nekaterih občinah, je dobila 3225 glasov; za vse ostale liste (med katerimi so samostojne slovenske liste, razne zelene in alternativne skupine itd.) pa se je odločilo skupno 27.934 volilnih upravičencev, tako da njih delež znaša 8,9 %, medtem ko je bil leta 1979 še 7,7 %.

Na podlagi teh rezultatov je dobila SPÖ tokrat 1118 mandatov, to je za 28 manj kot leta 1979; ÖVP ima sedaj 749 občinskih odbornikov, torej za 38 več kot doslej; FPÖ ima 272 odbornikov in je napredovala za 35 mandatov; KPA je od prejšnjih 13 mandatov obdržala le še 9; vse ostale liste pa so skupaj dosegle 231 mandatov, kar pomeni nazadovanje za 33 (med temi pa je samostojnim slovenskim listam uspelo obdržati enako število odbornikov, namreč 44, čeprav je v nekaterih občinah prišlo do sprememb).

Za nas je seveda najbolj zanimivo, kako so volitve potekale v občinah dvojezičnega ozemlja Koroške. Zato v naslednjem podajamo točne podatke za posamezne občine, pri čemer smo za primerjavo navedli (v oklepajih) tudi rezultate občinskih volitev leta 1979. V tem pregledu navajamo za stranke običajne kratice, torej SP = socialistična stranka, VP = ljudska stranka, FP = svobodnjaška stranka in KPA = komunistična stranka; samostojne slovenske liste in tudi druge imenske ali podobne volilne skupine pa navajamo s celotnim imenom. Pri vsaki stranki ali listi objavljamo število njenih glasov in za pomešljajem število njenih mandatov.

V občinah južne Koroške je bil torej izid nedeljskih volitev naslednji:

BEKŠTANJ: SP 2559-16 (2516-16), VP 922-6 (1107-7), FP 400-2 (476-3), Enotna lista 299-1 (255-1), Finkenstein Liste Schmidt 328-2.

BILČOVŠ: SP 498-7 (488-8), VP 318-5 (307-5), FP 98-1 (36-0), Enotna lista 136-2 (115-2).

BISTRICA V ROŽU: SP 834-10 (942-12), VP 455-6 (337-4), FP 124-1 (74-1), Vol. skupnost 203-2 (167-2).

BOROVLE: SP 2407-15 (2772-17), VP 685-4 (972-6), FP 248-1 (395-2), KP 55-0 (191-1), Volilna skupnost 197-1 (224-1), Ferlacher Bürgerinitiative 1104-6.

ČAJNA: SP 819-11 (824-12), VP 465-6 (378-5), FP 193-2 (151-2).

DHOLICA: SP 467-7 (623-10), VP 514-7 (358-5), FP 116-1.

DJEKŠE: SP 284-7 (288-8), VP 196-5 (207-5), FP 87-2 (67-1), Enotna lista 62-1 (54-1).

DOBRLA VAS: SP 1950-13 (1717-13), VP 1080-7 (1135-8), FP 175-1 (154-1), Enotna lista 311-2 (234-1).

GALICIJA: SP 333-5 (336-5), VP 626-9 (583-9), Enotna lista 102-1 (82-1).

GLOBASNICA: SP 502-7 (483-8), VP 268-4 (226-3), Enotna lista 269-4 (244-4).

GRABŠTANJ: SP 316-4 (356-4), FP 124-1 (100-1), lista Deutschmann 1183-14 (1092-14).

GREBINJ: SP 740-8 (699-8), VP 1281-13 (1077-12), FP 214-2 (268-3).

HODIŠE: SP 622-9 (560-9), VP 286-4 (246-3), FP 132-1 (93-1), Enotna lista 115-1 (125-2).

KOTMARA VAS: SP 888-11 (844-11), VP 500-6 (472-6), FP 88-1 (80-1), Enotna lista 106-1 (100-1).

OTOK: SP 210-4 (172-4), VP 471-11 (379-10).

PLIBERK: SP 1227-9 (1247-9), VP 1364-10 (1374-11), FP 221-1 (Wahl-gemeinschaft FP 128-1), Enotna lista 904-7 (833-6).

PODKLOŠTER: SP 2354-17 (2652-19), VP 841-6 (707-5), FP 339-2 (318-2), KP 307-2 (205-1).

POKRČE: SP 643-9 (759-9), VP 310-4 (386-5), FP 61-0 (108-1), Gradischnig 72-1, Hafner 386-5.

ROŽEK: SP 546-9 (490-9), VP 294-5 (217-4), Enotna lista 101-1 (98-2).

RUDA: SP 514-8 (437-7), VP 369-5 (433-7), FP 139-2 (63-1).

SELE: SP 284-6 (250-6), VP 47-1 (39-0), Enotna lista 180-4 (209-5).

STRAJA VAS: SP 380-6 (330-5), VP 424-7 (513-9), FP 45-0, Volilna skupnost 154-2 (111-1).

SUHA: SP 235-5 (242-5), VP 438-9 (406-9), FP 35-0, Enotna lista 71-1 (64-1).

ŠKOCIJAN: SP 1278-12 (1083-11), VP 700-7 (768-8), FP 178-1 (230-2), Gospodarska lista 298-3 (261-2).

ŠKOFIČE: SP 707-11 (632-9), VP 379-6 (305-4), FP 90-1 (82-1), Enotna lista 91-1 (130-1).

ŠMARJETA V ROŽU: SP 362-8 (256-6), VP 227-5 (295-7), FP 65-1, KP 17-0 (55-1), Enotna lista 50-1 (48-1).

ŠMOHOR: SP 2341-14 (1994-13), VP 1317-8 (1178-7), FP 656-4 (891-6), UWL 239-1 (288-1).

ŠTEFAN NA ZILJI: SP 747-9 (572-7), VP 468-6 (684-8), FP 48-0.

ŠENTJAKOB V ROŽU: SP 1461-13 (1681-16), VP 448-4 (516-4), FP 383-3, KP 105-0 (101-0), Socialno gospodarska lista 326-3 (336-3).

VELIKOVEC: SP 3348-16 (3164-16), VP 2286-11 (2360-12), FP 831-3 (737-3), GAL 266-1.

VERNBERK: SP 1395-15 (1379-15), VP 446-4 (349-4), FP 157-1 (116-1), WGW 299-3 (288-3).

VRBA: SP 1827-11 (1725-10), VP 2028-13 (1745-11), FP 549-3 (809-5), Enotna lista 145-0 (185-1), Grüne 118-0.

ŽELEZNA KAPLA: SP 1033-13 (1232-15), VP 550-6 (462-5), FP 151-1 (81-0), KP 80-1 (88-1), Enotna lista 233-2 (186-2).

ŽIHPOLJE: SP 319-5 (285-6), VP 537-9 (421-8), FP 73-1 (59-1).

ŽITARA VAS: SP 651-9 (567-9), VP 338-5 (350-5), FP 158-2 (Wahl-gemeinschaft Tonitz 170-2), Enotna lista 260-3 (250-3).

ŽRELEC: SP 2054-15 (2093-17), VP 944-6 (718-5), FP 382-2 (176-1).

Solidarnost s tretjim svetom in o „kulturi sožitja“

5. razvojnopolitični teden na celovski univerzi

Danes, petek 22. marca, se začne na celovski univerzi 5. razvojno-politični teden (Entwicklungspolitische Woche), kjer bodo obravnavali možnosti solidarnega delovanja v korist tretjega sveta, v tem okviru bodo obravnavali tudi narodnostno, oz. manjšinsko politiko. Danes zvečer (ob 20. uri) bo „O razvojnih strategijah manjšin — o razumevanju, zaščiti in pospeševanju“ govoril mednarodno priznani berlinski univerzitetni profesor dr. Jürgen Zimmer. Jutri v soboto, 23. marca ob 20. uri, pa bo „O obrisih alternativne narodnostne politike“ govoril južnotirolski deželni poslanec dr. Alexander Langer.

Do 29. 3. bodo vsak dan predavanja, diskusije in razprave v delovnih krožkih, ki so za vsakogar dostopne. Prireditve bo otvorila danes ob 10. uri Freda Meissner-Blau s predavanjem „Razvojna politika — poskus osvoboditve“; rektorji avstrijskih univerz in zastopniki ministrstva za zunanje zadeve bodo govorili o kooperaciji univerz in transferu znanosti (torek, 26. marca, 20.00); o razvojni politiki v Paragvaju bo govoril dr. Georg Grünberg (sreda, 27. marca, 20.00); o problemih inozemskih študentov bo predaval Kambiz Ghawami (četrtek, 28. marca, 20.00), medtem ko bo državna sekretarka Johanna Dohnal govorila o možnostih soli-

darne politike (petek, 29. marca, 20.00).

Povrnimo se še enkrat k narodnostni politiki: Predavanje dr. Jürgena Zimmerja bo še posebej zanimivo, ker verjela predavatelj za enega najboljših poznavalcev skupnih otroških vrtcev nemških in turških ter drugih otrok v Berlinu. Deželni poslanec dr. Alexander Langer pa kritično ocenjuje narodnostno politiko na Južnem Tirolskem. Predavatelj pravi, da sta se nemškogovoreča in ladinska manjšina razvili iz ogrožene v „dominirajočo manjšino“. Sprašuje se kakšna bo manjšinska politika v bodoče, ko se je uveljavilo na Južnem Tirolskem načelo: „čim bolj jasno ločim, tembolj se razumemo!“ Langer zagovarja demokratsko alternativno, ki hoče sistematično izgraditi „kulturo sožitja“, ki se jasno razlikuje od nacionalne (doslikrat tudi nacionalistične) enoličnosti.

Avstrija se izneverja vlogi prve žrtve nacizma

Letos bomo obhajali 40-letnico zmage nad nacifašizmom in se predvsem spominjali milijonov žrtv, ki so jih nacisti mučili in umorili v svojih „tovarnah smrti“.

Prav v letu te pomembne obletnice so se v Zahodni Nemčiji odločili za zakonski predpis, ki javnega tožila obvezuje, da mora vložiti tožbo proti osebam, ki bi zanikale oziroma omalovaževale zločine nacizma ter žalile spomin žrtv nacističnega nasilja.

Tako so se odločili v Nemčiji, kjer si pravzaprav še niso povsem na jasnem, ali se naj letos spominjajo obletnice poraza ali osvoboditve. V Avstriji, ki se sicer rada prodaja kot „prva žrtev“ nacizma, pa v premagovanju nacistične preteklosti še daleč zaostajamo. Pri nas kljub nedvoumnim obveznostim iz 9. člena državne pogodbe in kljub jasnim določilom zakona o nacistih lahko vsakdo ne-kaznovano trdi in razširja npr. „resnico“, da v koncentracijskih taboriščih sploh niso zažigali ljudi ipd.

Predvsem pa je zloglasna „afera Reder“ tozadevno marsikaj odkrila, kar je bilo doslej skrito pod tanko

odejo — in ta afera odmeva še naprej. Reder baje že „dela“ za koroškega ÖVP-jevskega poslanca Gortona in menda mesečno zasluži 14.000 šilingov (morda za oskerbovanje starih in novih nacistov?). Pa nekaterim očitno še ni dovolj škoda, ki si jo je nakopala Avstrija v mednarodni javnosti s svojim nacističnim vojnim zločincem: koroška deželna vlada se poteguje za predčasno izpustitev Teliča, ki je bil v Sloveniji obsojen na večletno ječo zaradi svoje obremenjene domobranske preteklosti.

Za državo, ki se po potrebi rada okorišča z vlogo prve žrtve nacizma, so taki pojavi vsekakor značilni, zlasti, če jih primerjamo z njenim odnosom, ki ga že vsa povojna desetletja kaže do protifašističnih borcev in do žrtv nacizma. Zato bi bil skrajni čas, da bi prišlo v teh vprašanjih do odločnega preokreta, kar bi bil pomemben prispevek k resničnemu premagovanju nacistične preteklosti in s tem prispevek k smiselnemu praznovanju 40-letnice zmage nad nacifašizmom ter 30-letnice podpisa državne pogodbe.

Tržaško pismo

Za Slovence v Italiji bo zima trajala vsaj do maja

V Italiji se spet bližajo volitve, ki bodo sredi maja, in Slovenci se spet čutimo ujete v mlinske kamne italijanske politične logike. Do volitev je namreč stanje „zamrznjeno“, kaj bo potem, pa je odvisno od izidov.

Ob koncu januarja je za hip vzplamtelo upanje, da se je vprašanje zaščitnega zakona resno premaknilo, zato je sedaj razočaranje tem večje. Zadnje dni januarja je bil nenadoma najavljen obisk komisije italijanskega senata, ki preučuje zakonske osnutke z ustavnega vidika, kar je prvi korak vsakega resnejšega predloga, da pride do razprave v parlamentu.

Komisija si je zadala zelo omejen program: Srečala se je le s predstavniki deželnih in pokrajinskih strank, ne pa posebej s slovensko manjšino, čeprav je prišla le zaradi priprave njene zaščitnega zakona. Slovenci takega srečanja tudi niso zahtevali, ker so se zavedali, da bi njih sprejem predpostavljali še sprejem vrste italijanskih organizacij, kar bi lahko obisk komisije zelo

zapletlo. Obisk komisije je potekal le nekaj dni pred obiskom predsednika italijanske vlade Craxija v Beogradu in marsikdo se je spraševal, če je njen prihod bil bolj v korist manjšini ali pa vladni večini, ki ni imela kaj prida pokazati kot dokaz svoje zavzetosti za slovensko vprašanje.

Kot da bi hotel zbrisati ta dvom, je Craxi že drugi dan po povratku v Rim poklical ministra za stike z deželami, Carla Vizzinija, in mu naročil, naj v desetih dneh sestavi vladni zakonski osnutek za zaščito Slovencev.

Ta vest je izzvala dvojno zaudenje: predvsem zaradi kratkega roka, nato pa zaradi ponovne vladne pobude, da tudi sama izdela zakonski osnutek. Nekaj podobnega je namreč vlada izjavila že decembra 1983, kmalu po zaključku del posebne posvetovalne komisije, ki je preučila položaj Slovencev. Baje je takrat bil zakon celo izdelan, a sčasom se o njem ni spregovorilo več. Sedaj se torej spet pojavlja, poleg že obstoječih petih strankarskih osnutkov.

Od tistega petega februarja je deset dni seveda že davno minilo in o zakonu ni ne duha ne sluha. V tem času lahko zabeležimo le pospešeno kroženje delegacij, obiskov, pogovorov, a nobene uradne izjave. Vse kaže, da politični pritisk narašča, a njegovi učinki, namesto koristnih rezultatov, rojevajo vse drugačne svedove.

V italijanskih dnevnikih, ki izhajajo v Trstu, Gorici in Vidmu, se začnejo vse bolj pogostoma pojavljati članki, ki so Slovence — milo rečeno — nenaklonjeni. Tako se je pojavilo celo pismo bralcev, za katerega seveda uredništvo ne prevzema odgovornosti, v katerem so slovenske zahteve označene kot „neonacistične“.

Podobne izjave trosijo zlasti „odbori za zaščito italijanstva“ na posameznih območjih. Najbolj žalostno pa je, da podpisi pod temi izjavami imajo pogosto slovenski prizvok.

Pavel Stranj, Trst

Volitve v Beljaku in Celovcu

V obeh velikih mestih Beljaku in Celovcu izid volitev daleč presega občinski okvir, kajti zanimiv je v širokem deželnem in deloma celo zveznem merilu. Doseženi so bili naslednji rezultati:

BELJAK: SP 15.335-26 (18.829-28), VP 6398-10 (6800-10), FP 3096-5 (3596-5), KPA 1157-1 (1333-2), Villacher Grüne 1638-2, Grüne 887-1.

CELOVEC: SP 18.848-18 (22.468-21), VP 23.025-22 (22.897-21), FP 4850-4 (4195-3), KPA 394-0 (755-0), Grün-Alternative Liste 772-0, Vereinigte Grüne Österreichs 1165-1, Die Grünen 150-0.

Torej so v obeh mestih utrpeli občutno izgubo zlasti socialisti, ki so vidno nazadovali ne le pri glasovih, temveč tudi pri mandatih. V Beljaku jim je sicer kljub izgubi dveh odbornikov uspelo obdržati absolutno večino, vendar se bodo morali ob dejstvu, da sta obe „zeleni“ skupini že pri prvem nastopu osvojili 3 mandate, resno zamisliti in se v prihodnje neko-

liko bolj ozirati na želje in potrebe občanov. Boleč pa je izid volitev še posebej tudi za komuniste, ki imajo zdaj v beljaškem občinskem odboru le še enega zastopnika.

V Celovcu je uspeh ljudske stranke nesporen in celo za njene lastne ljudi presenetljiv — vendar zasluga ne gre toliko stranki kot taki, temveč v prvi vrsti njenemu prvemu kandidatu Guggenbergerju, ki je uspešno branil svoj ugled „ljudskega župana“ (pri čemer je seveda treba upoštevati, da je v ta namen znal izkoristiti vseh šest let minule mandatne dobe). V takih pogojih je bil nastop socialističnega podžupana Peterla že vnaprej precej brezizgleden. Da pa pri takih odločitvah igra veliko vlogo demagogija namesto stvarnih argumentov, kaže uspeh svobodnjakov, ki so ga dosegli kljub svoemu zavajanju ljudi v vprašanju severne obvoznice, medtem ko raznim alternativnim in zelenim skupinam ni uspelo dovolj prepričljivo nagovoriti volilcev.

Koroški kulturni dnevi v Ljubljani zaključeni

Kot znano, so v času od 14. do 16. marca 1985 v Cankarjevem domu v Ljubljani potekali Kulturni dnevi Slovencev iz Avstrije. Spored sta pripravili Slovenska prosvetna

Sem kajpada sodijo tudi prireditve, izvedene v manjših dvorah. Razumljivo je, da je mnogo zanimanja zbudilo predavanje univ. prof. dr. Schausbergerja o nastanku

povedali predstavljeni avtorji, saj je od teh bil navzoč samo Gustav Januš.

Zaključek Koroških kulturnih dni je tvorila Slavnostna prireditev, ki je pod naslovom „Koroška pomlad naša vigrad“ potekala v srednji dvorani Cankarjevega doma. Nastopu številnih pevskih zborov, ansamblov in drugih skupin je sledilo preko tisoč ljudi, ki so napolnili dvorano do zadnjega kotička. Razen tega je celoten spored direktno prenašala RTV Ljubljana in s tem omogočila predstavitev našega kulturnega dela celotnemu slovenskemu kulturnemu prostoru. Kvaliteta nastopajočih je bila od skupine do skupine različna, brez dvoma pa je po kakovosti in inovativnosti izstopal pevski zbor „Rož“, treba pa je posebej omeniti še pevske zbor z Radiš in Kotmare vasi in ansambel „Drava“ iz Borovelj. Dopadlo je tudi napovedovanje posameznih točk, kar so izvedli nekateri nekdanji in sedanji dijaki slovenske gimnazije. Čeprav je spored bil zelo obsežen, smo v le-tlem pogrešali več izpovedi. Tu mislimo na naš narodno politični položaj v preteklosti in zdaj. Posebno v letu, ko praznujemo 40-letnico zmage nad fašizmom in 30-letnico podpisa avstrijske državne pogodbe, bi morala priti do izraza naša partizanska borba, saj je prav upor koroških Slovencev doprinesel k temu, da je Avstrija dobila status napadene države in na osnovi tega tudi državno pogodbo, njeno neodvisnost in svobodo. Čeprav je potek slavnostne prireditve bil brezhiben, sodelujoči z organizacijo — tudi ostalih prireditev — niso bili povsem zadovoljni; bilo je preveč nepotrebne čakanja, kar za sodelujoče gotovo ni bilo prijetno.

Sicer pa lahko zapišemo, da so Kulturni dnevi Slovencev iz Avstrije v Cankarjevem domu sicer potekali v splošno zadovoljstvo vseh, saj so naši kulturni delavci s strani uradne Slovenije bili deležni velike pozornosti; kajti predstavniki družbeno političnih organizacij so bili prisotni na skoraj vseh prireditvah predsednik RK SZDL France Šetinc pa je za nastopajoče priredil sprejem. Isto je storil tudi avstrijski generalni konzul v Ljubljani dr. Georg Weiss. Nenazadnje pa je treba še priznati, da so javna občila v SRS o Koroških kulturnih dnevih v Ljubljani obširno poročala.

Nova številka Razprav in gradiv

Konec preteklega leta je izšla 17. številka Razprav in gradiv, glasila oz. strokovne revije, ki jo izdaja Inštitut za narodnostna vprašanja v Ljubljani. Veliko število prispevkov, ki vsi govorijo o medetničnih odnosih v različnih evropskih državah, priča o aktualnosti manjšinskega vprašanja. Avtorji ne obravnavajo le klasičnih manjšinskih pravic, temveč segajo tudi na področja, o katerih se je še do nedavnega mislilo, da se sploh ne dotikajo medetničnih odnosov. To velja zlasti še za vprašanja ekonomske strategije odnosno razvoja jezikovno mešanih področij z manjšinskim prebivalstvom.

Tudi zadnja številka Razprav in gradiv odmerja posebno pozornost položaju slovenskih manjšin. Nada Vilhar je pripravila prispevek o Strukturalnih spremembah v razvoju kmetijskega na narodno mešanem ozemlju Koroške po letu 1973. Pri tem pravilno izhaja iz vsedržavnega oz. vsedežnega razvoja in z njim primerja južnokoroškega. Boris Josih opisuje Nekateri značilnosti avstrijske politike do slovenske manjšine na Koroškem v zadnjih letih. Zarezo predstavlja za avtorja leto 1976. Pri tem je seveda pomnilni, da so stalnice in elementi avstrijske manjšinske politike starejši, kar avtor v opombah tudi upošteva. Josih nakazuje situacijo na šolskem področju, samostojno politično nastopanje manjšine, udeležbo manjšine na radiu in televiziji, vprašanje financiranja dejavnosti manjšine ter v sklepnih točkah negativno ocenjuje avstrijsko manjšinsko politiko, zlasti v primerjavi z evropskim razvojem na tem področju. Augustin Malle je napisal prispevek o Razvojnih problemih dvojezičnega šolstva na Koroškem.

Več tekstov je namenjenih tudi trenutnemu položaju Slovencev v Italiji, ki se že leta borijo za globalno zaščito. Uvodoma je treba omeniti seveda prispevek Silve Develaka, direktorja INV v Ljubljani, ki govori o Mednarodnopravnem varstvu slovenske narodnostne skupnosti v Italiji in italijanske narodnosti v Jugoslaviji po osimski pogodbi. Dobremu pravnemu prikazu bi dejansko morali dodati oceno neposredno prizadetih, kol je to avtor sam v sklepu zapisal. Nadaljnje prispevke o položaju Slovencev v Italiji so prispevali Pavel Strani, Ferruccio Clavara, Ricardo Ruttar, Saša Zabjek in Milan Pahor. V ospredju našega zanimanja so prikazi situacije slovenske manjšine v Videmski pokrajini oz. v Benečiji, kjer se je v prispevkih miselno posrečila povezava med splošno družbenim in specifično manjšinskim razvojem. Spreminjanje medetničnih odnosov (Clavara), vloga vzgoj-

noizobraževalnih institucij (Ruttar) v humanizaciji medetničnih odnosov in oživljanje lastne identitete (Zabjek) so pokazatelji, ki dajo pričakovani pozitivnejši razvoj Slovencev v tej pokrajini in s tem večjo možnost za enakopravnejše vključevanje v boj Slovencev v Italiji za narodnostne pravice (Pahor) ter njihov družbeni razvoj (Strani).

Zanimiv je tudi kratek zapis Marjice Kozar-Mukičeve o Raziskavah o Slovincih na Madžarskem, torej o listem delu našega naroda, ki ga najmanj poznamo ne le zaradi zaprtosti madžarske družbe.

Dragoceni so števili teoretični zapisi o narodnostni problematiki v SFR Jugoslaviji prav zaradi njihove aplikacije na družbeno realnost. Trije prispevki (Lucijan Vuga, Ivo Piry, David Malnič) govorijo o gospodarskem aspektu na primeru obmejne jugoslovansko-italijanske meje.

Zelo informativen in tudi miselno zaokrožen je prispevek Yveta Plaserauda na vprašanje Ali v letu 1984 v Franciji obstajajo manjšine? Članek da slutiti, s kakšnimi problemi se sooča na tem področju današnja Francija. Porast Nove desnice prav čb preteklih volitev v Franciji pa še obeta zaostrovanje situacije, ki se le s samim priznanjem avtonomnih in neavtonomnih ter drugih manjšin, ki jih avtor našle, golovo ne da razrešiti v družbenopolitično zadovoljivi meri. Pozornost zbujala tudi dva v bistvu zelo različna prispevka. Prvega je napisal Rudolf Joo o Razvoju manjšinskih pravic in položaju madžarske narodnosti v Ljudski demokratični republiki Romuniji (23. avgust 1944 — 13. april 1948). Prispevek bi bil seveda še bolj informativen, če bi segal v naše dni, ker pač vemo, da se ti problemi tudi med dvema ljudskima republikama ne rešujejo avtomatično in da obstajajo med obema državama nesoglasja glede obravnavanja manjšin. Enega možnih načinov meddržavnega reševanja je v drugem prispevku opisal Yoo J. D. Peeters, ki poroča o „Jezikovni zvezi“ — pogodbi med Flandrijo in Nizozemsko — „Novum“ na področju mednarodnih odnosov. Tekst pogodbe je objavljen med gradivom te številke.

Zadnja številka Razprav in gradiv nam tako nudi bogato informacijo o situaciji slovenskih manjšin, o narodnostnih vprašanjih v SFR Jugoslaviji in o perečih manjšinskih problemih v nekaterih drugih državah Evrope. Za poznavanje položaja manjšin in razvoja narodnostnega vprašanja so te informacije zelo koristne za vsakega družbenopolitičnega delavca, za raziskovalce teh vprašanj pa nepogrešljive.

Pogled na srednjo dvorano Cankarjevega doma

zveza in Krščanska kulturna zveza in sedeletovanju z Zvezo kulturnih organizacij Slovenije in vodstvom Cankarjevega doma. Slednja sta bila odgovorna za organizacijo obiska in razporeditev posameznih prireditev. Imena sodelujočih skupin in posameznikov tu ne bomo navajali, ker smo to storili že v tovažnem poročilu prejšnji petek. Zato se bomo tokrat ustavili pri tistih prireditvah, ki so pri občinstvu našle največ odziva.

Otroški zbor SPD „Danica“ iz Šentvida v Podjuni

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

Tako bi končno tudi mogli odpraviti vtis, da si šport, sodobna zabava in kultura nasprotujejo. Mogli bi tudi tvegati poskus, da bi s posebnim prizorom nastopili na kaki postaji ali drugem javnem prostoru, kakor to moremo doživeti v večjih mestih. Petje pevskih zborov po vaseh, pod vaško lipo, pod oknice in nastopi v gostilnah pa bi mogli pokoriti nekdanjo bogato vaško kulturo. Ličkanje koruze ali teritev, poživitev ženitovanjskih in drugih običajev danes seve z življenjem in delom našega človeka nimajo več bogve koliko opravka, lahko pa ohranjamo zavest in spomin na izredno bogato ljudsko kulturo v naših krajih.

Naše igralske skupine so že naštudirale prenekatero lepe in dobre stvari. Zal so bile te s toliko ljubeznijo in poštrevnostjo pripravljeni uprizoriti dostikrat po štirih ali petih predstavah odigrane in pozabljene.

UJETI KORAK S TEHNIKO

Vemo, da močno napreduje video tehnika. V prenekaterem stanovanju naših družin že imajo take naprave. Slovenska kultura mora ujeti korak s tem razvojem. Ali ne bi posnemek igre, ki jo je naštudirala igralska skupina kakkega društva na video kaseto dal prizadevanjem teh ljudi še večjo, še trajnejšo vrednost? Knjižnice pa naj bi pričele urejati slovenske kulturne in poljudno-znanstvene videoteke. Tak ne bodo le bolj sodobne, temveč predvsem tudi bolj privlačne. Ta novi medij ne izpodriva nobene zvrsti kulturnega ustvarjanja. V njem je zajeta književnost, se-

veda ne več v tiskani, temveč v govornih oblikah, zajeta je odrska umetnost, likovno oblikovanje scen, v katero naj bi se domači umetniki vključevali, navsezadnje je tudi filmska dejavnost ena od zvrsti likovnega upodabljanja.

Fotografija in film, video in tudi magnetofonski trak so mediji, ki bolj kakor nekatere druge oblike kulturnega ustvarjanja in po-

centralne šole“ (šolska pot), „To se je zgodilo v našem kraju“ (zgodovinska pričevanja), „Ljudska kultura in vaška tradicija nekoč in danes.“ Tem ne bi zmanjkalo, če bi jih znali iskati. Izdelati pa bi mogli tudi portrete osebnosti v družtvih, na vasi, v občini. Razprave, ki bi sledile javnim predavanjem filmov, bi bile hoteno nadaljevanje pričetka kulturnega, socialnega in političnega osvešča-

Naše kulturno delo

TOMAŽ OGRIS

ustvarjanja zbujajo zanimanje ljudi, ki jih kultura sicer ne zanima preveč. Morda je vzrok neka samovšečnost, da človekova lastna slika na platnu in zaslonu ali glas v zvočniku bolj pritegne. Prav to nagnjenje naravnost spodbuja, da nekatere pojave in tudi probleme sodobnega življenja kulturno in tudi znanstveno obdelamo s prizadetimi ljudmi, s pomočjo tega modernega sredstva občevarjanja. Precejšen odmev je izzvala raziskava socioekonomske strukture vasi Dob, ki sta jo izvedla Marija Jurič in Franc Merkač. Podobne stvari bi se dale izvesti s tem sodobnim medijem, ki bi prizadete ljudi pa tudi druge še bolj nagovoril in spodbudil k razmišljanju. So teme, ki se naravnost ponujajo za take analize in reportaže npr.: „Gozdni delavci v grofovih gozdovih“, „Ljudje hodijo na delo“ (problemi dnevnih in tedenskih vozačev), šolarji iz odročnih vasi hodijo v

nja. Po letih in desetletjih pa utegnejo postati taki posnetki neprecenljive dokumentarne vrednosti.

Kjer pa ni pogojev ali sredstev za video, lahko del takih načrtov uresničimo tudi s fotografijo. Razstave fotografij ali predavanja z diapozitivi v krajih, kjer so bile slike posnete, so še vedno naleteli na izredno veliko zanimanje.

Zanimanje ljudi pa pritegujejo tudi igrani filmi. Filmski tedni in dnevi pa tudi občasna predavanja so že ustaljene akcije Slovenske prosvetne zveze. Dopolnitev videoteke v društvenih knjižnicah s posnetki televizijskih filmov pa bi bila dragocena dopolnitev, ki bi omogočala skupne ogleda v klubih ali pa izposojanja za osebno uporabo.

In kako spraviti besedno in upodabljaško umetnost med ljudi? Urejene knjižnice, potujoče knjižnice, akcije bralnih značk, knjižne

mize, nastopi književnikov so ena pot. Slovenska prosvetna zveza vsako leto izdaja svoj knjižni dar. Posebno poslanstvo tega knjižnega daru naj je med drugim, da bralci postanejo lastniki del domačih avtorjev. To je sorazmerno draga zadeva. Toda dokler so med nami ljudje, ki pišejo knjige, moramo najti tudi ljudi, ki jih berejo. Ponekod so tudi že precej številne razstave likovnih del v poslovalnicah, bankah, postajah, šolah in drugod. Naši domači umetniki, posebno tisti, ki so manj znani, ki za take razstave še niso imeli dovolj prilike, tem bo treba pomagati, da najdejo pot v galerije, da bomo mogli spoznati njihova dela.

Kultura, pristop do nje in tudi dostopnost ni nič ustaljenega. Tako kot se spreminjamo mi ljudi, tako se spreminja tudi naša kultura. Ob vsem prizadevanem čuvanju naših korenin ne smemo ostati pod zemljo. Le soočanje s svetom in časom v katerem živimo, omogoča porast in procvit.

ŠOLANJE IN IZOBRAZBA

Ni znano, ali je tega kriv ustroj naših šol, posameznikova lenoba, ali prirojeni notranji odpor proti učenju in s tem proti preoblikovanju lastne osebnosti, res pa je, da je splošno zanimanje za predavanja, šolanja in tečaje nizko. Izjema so seveda izobraževalne prireditve, ki prej ali slej obetajo napredek v poklicni karieri ali pa socialni lestvici. Precejšnja pripravljenost za pridobivanje novega znanja je tudi na področjih, ki se dotikajo osebnih zanimanj ali konjičkov posameznika.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Novice iz Pliberka in okolice

Ceprav smo bili pod „visoko napetostjo“ v agitaciji zaradi občinskih volitev, pa kulturno in športno delovanje ni počivalo. Tako je pred nedavnim imelo škofijsko športno društvo DSG iz Vogrč na pliberški gori Libiče smučarske teke. Zbralo se je precej ljubiteljev športa in se pomerilo med seboj. Vreme je bilo odlično, vendar pa skopa zima ni dala dovolj belega „zlata“ — na smučišču so se namreč že porajale pomladne lise.

Nekako začuden smo bili nad tem, da je škofijsko športno društvo DSG Vogrč — vsi tekmovalci so imeli „lajbiče“ pliberške Raiffeisenkasse — delalo reklamo za Raiko. Kljub večini ljudi, ki so se med seboj pogovarjali slovensko, pa je bilo napovedovanje samo nemško. Upamo da se bodo prihodnje leto organizatorji morda le zavedali, da je „dvojezično boljše“.

Športno društvo Pliberk/Bleiburg je pred kratkim vabilo v Nončo vas na 3. smučarski tek za Topšportov pokal. Zbralo se je okoli 70 tekačev in

tekačic, ki so se pomerili na 4 in 8 kilometrov dolgi tekaški progi. Po snegu, ki je bil kot maslo, je večini šlo dobro, nekaterim pa je že po prvem kilometru začelo primanjkovati „sape“. Tega 3. teka za Topšportov pokal so se udeležili tudi tekači iz matičnega podjetja Toper iz Celja in Raven in odnesli tudi prvo nagrado.

Za dober potek tekme so med drugimi skrbeli Blaž Kordeš in Andrej Kumer. Vsekakor se bo moralo športno društvo Pliberk še bolj potruditi, da bo za Topšportov pokal privabilo še več ljubiteljev tega športa.

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku je v soboto 2. marca vabilo na tradicionalno in priljubljeno 18. pevsko revijo „Od Pliberka do Traberka“. Schwarzlnova dvorana je komaj sprejela ljubitelje pesmi, toliko jih je prišlo od blizu in daleč na koncert. Vsako leto je pravi užitek poslušati zbor, ki tako lepo zapojejo slovenske pesmi. Tokrat so nastopili: oktet Tro iz Prevalj, Oktet Suha, MePZ iz Črne in domači MoPZ „Folte Hartman“ SPD Pliberk. V naši sredi smo lahko pozdravili odlične goste od tu in onstran meje, le onih predstavnikov iz Celovca pa ni bilo. Škoda.

Pred nedavnim smo na libuškem pokopališču položili k večnemu počitku Božičevo mater iz Spodnjih Libuč. Pokojna Božičeva mati, ki je izhajala iz znane in zavedne Skukove družine, je vse svoje življenje trdo delala in z možem skrbela, da je Božičeva domačija lahko kljubovala vsem hudim časom in dobro gospodarila. Kot vsaki kmetici, tako tudi pokojni materi, nikoli ni zmanjkalo dela. Čeprav je bil dan dolg od zore do mraka, nikoli ni tarnala da je hudo. Poleg dela je vzorno skrbela za družino in otroke vzgojila v poštene in dobre ljudi naše narodne skupnosti. Kljub obilnemu delu na domači grudi je Božičeva mati dosegla lepo starost 83 let. Le težko se bomo morali sprijazniti z dejstvom, da je odšla za vedno iz naše srede. Naj ji bo po trdopolnem delu domača zemlja lahka. Svojem izrekamo naše globoko sožalje.

Res je, da smrt ne pobira le starih — paleta njenih žrtev je zelo široka. Tako je pred kratkim kar nenadoma pokosila komaj 52-letnega Makijevega Pepa, Jožefa Štefana, prav tako iz Spodnjih Libuč. Prejšnji teden smo ga spremili na njegovi zadnji poti. Ma-

kijev Pep je bil po poklicu delavec posebne vrste, razumel se je namreč na dela mnogih drugih poklicev. In prav zaradi tega so ga imeli vsi radi in je bil daleč naokoli dobro poznan in čislán. Tragično za vse, ki smo ga poznali in spoštovali pa je seveda to, da mu je bila odmerjena tako kratka življenjska doba. Žalujemo ženi izrekamo naše iskreno sožalje.

Na Belšaku je pred nedavnim skromno in tiho, kakršen je pač bil njen značaj, praznovala svoj 80. življenjski jubilej Ditmarjeva mati Antonija Kosmač. Čeprav je bila njena življenjska pot vse drugo kot lahka, je vse tegobe in udarce življenja prenašala vdano in samozavestno. Kdor pozna Ditmarjevo kmetijo, ki leži visoko na hribu, ve, da na takšnih kmetijah vzdržijo le nepremagljivi in neustrašeni ljudje, ljudje ki ljubijo svojo domačo grudo bolj kot lažje življenje v dolini. Ditmarjeva mati kljub bridkostim življenja, bodisi pred, med in po vojni, ni obupala. Stala je pokončno, kot to zmoro le matere, ki so jim dane lastnosti kot so to samozavest, vztrajnost in plemenito srce. Materam s takšnimi lastnostmi se ne čudimo, da so svoje otroke vzgojile v zavedne in značajne člane naše družbe, to je samo po sebi umevno.

Dobri in spoštovani Ditmarjevi mami želimo, da bi bila še dolgo srečna in zdrava v krogu svojih in da bi še na njeno življenjsko jesen dolgo uživala lepoto narave, ki se nudi z njenega domačega krova.

Posojilnica Pliberk je 22. februarja priredila v njenih prostorih strokovno predavanje o prašičereji. Predavala sta strokovnjaka — sodelavca „tovarne“ prašičev v Ihanu inž. Ečimovič in inž. Tratnik. Razložila sta v zelo poljudni obliki proces krmljenja in vzreje prašičev od malih puskov do zakola. Govorila sta iz izkušenj njihovega ogromnega obrata v Ihanu, o donosnosti vzreje in ekonomičnosti gradnje hlevov ter o vsem tem kar je zanimalo naše kmete, za katere je znano, da imajo zelo močno razvito domačo prašičerejo. Ne čudimo se, da se je tega strokovnega predavanja udeležilo okrog 60 zainteresiranih prašičerejcev, ki so tako imeli priložnost zvedeti mnogo novih koristnih prijemov za nadaljnji razvoj prašičereje. Zaradi izredne zanimivosti tega strokovnega predavanja je bila izražena želja, da Posojilnica tudi v bodoče priredi takšna oziroma podobna predavanja za naše kmete.

ikej.

13. Globaški kulturni teden

od 20. do 31. marca 1985

S p o r e d :

- Petek, 22. 3. 1985 ob 20. uri v gostilni Juena v Čepičah. Predavanje: „Homeopatija — naravna metoda zdravljenja in alternativa v terapiji“. Predavatelj: dr. Emil Smolnig.
- Sobota, 23. 3. 1985 ob 15. uri v župnišču. Lutkovna predstava Karla Novaka: „Mezinček“. Igra lutkovna skupina Šmihel.
- Nedelja, 24. 3. 1985 ob 15. uri pri Soštarju. Molierova komedija „Sola za žene“. Nastopajo igralci domačega društva. Režija: Peter Sticker.
- Ponedeljek, 25. 3. 1985 ob 20. uri pri Rižnarju v Podjuni — Globasnica. Predavanje: „Podobe iz slovenske arhitekture na Koroškem“. Predavatelj: Majda in Peter Fister.
- Petek, 29. 3. 1985 ob 20. uri v gostilni Štekl. Predavanje: „Sv. Ciril in Metod — vez edinosti med vzhodom in zahodom“. Predavatelj: prof. dr. Stanko Janežič.
- Nedelja, 31. 3. 1985 ob 20. uri v ljudski šoli v Globasnici: Koncert Akademskoga mešanega pevskega zbora „Boris Kraigher“ iz Maribora.

Prireditelja:

Slovensko kulturno društvo v Globasnici
Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Štebnu

SPD Celovec sprejeto v Zvezo avstrijskih planinskih društev

Slovensko planinsko društvo Celovec je bilo 1. januarja 1985 uradno sprejeto v avstrijsko planinsko strešno organizacijo „Verband Alpiner Vereine Österreichs“ (VAVÖ) „Zveza avstrijskih planinskih društev“. Naša planinska organizacija je tako postala enakopravna z vsemi ostalimi avstrijskimi planinskimi društvi. S tem članstvom v VAVÖ so povezane tudi razne ugodnosti, o katerih pa bodo člani SPD Celovec seznanjeni s posebno okrožnico.

Slovenska prosvetna zveza vabi na ogled dramske predstave

„DVA BREGOVA“

v ponedeljek 25. 3. 1985 ob 19.30 uri v dvorani Mladinskega doma SSD v Celovcu. Gostuje igralska skupina SPD „Zarja“ iz Železne Kaple. Režija: Poldej Zunder

Slovenska prosvetna zveza v Celovcu in Turistično društvo Dravograd iščeta

PAR ZA KOROŠKO OHCET

ki bo 29. junija 1985 v Dravogradu. Par naj ne bi bil starejši od 30 let. Prijave v pisarni Slovenske prosvetne zveze.

Slovenskim planincem na Koroškem k tej pridobitvi iskreno čestitamo, to še posebno zaradi tega, ker smatramo ob letošnji 85-letnici društva ta uspeh kot dober omen za nadaljnji razvoj slovenskega planinstva na Koroškem.

CELOVEC

PRIREDITEV

OB ANDERSENOVEM DNEVU

Predstavitel mladinskih knjig in kasel: „Skrivnostna bela krpica“, kaseta (pripovedke in pesmi Lenčke Kupper in Janeza Bitenca)

„Skrivnostna bela krpica“, pesmarica (pripovedke Lenčke Kupper in Janeza Bitenca)

„Dobro jutro sonce“ pesmarica (pesmi Ivanke Polanc v priredbi Berleja Logarja)

„Družinsko petje“, pesmarica (pesmice Janeza Bitenca)

Prireditelja: Krščanska kulturna zveza in Mohorjeva založba

Čas: čet. 28. marca 1985, ob 19.30 uri

Kraj: Modestov dom v Celovcu,

Dr.-Richard-Canaval-Gasse 114

Janez Bitenc bo govoril o „Pomeni pesmi in pripovedke za kulturno vzgojo otrok“.

Ob tej priliki bo tudi predstavitev dvojezične izdaje koroških narodnih pripovedk „Kantski grad/Die Burg Wildenstein (Maja Haderlap/Karel Vouk)

Prireditel bodo popestrili: Otroški zbor iz Šentljiša, vodi Pepca Weiss; otroški zbor iz Škocijana, vodi Helka Mlinar in

pevsko-instrumentalna skupina iz Zvabeka, vodi Rosina Katz.

RAZSTAVA SVETEGA PISMA

v počastitev Dalmatinovega prevoda nove zveze v slovenščino

od nedelje 24. do petka 29. 3. 1985 v farni dvorani v Šentlji. Otvoritev v nedeljo po maši.

Prireditelj: Katoliška prosveta.

SENTJAKOB V ROŽU

ZDRAV OTROK - VESEL OTROK

Pogovor z otroškim zdravnikom dr. Matjažem Sienčnikom, v četrtek 28. marca 1985 ob 19.30 uri v društveni sobi. Prireditelj: SPD „Rož“ v Šentjakobu.

SENTPRIMOŽ

Lutkovna predstava „HRUSKE GOR, HRUSKE DOL“ v nedeljo 31. 3. 1985 ob 10.30 uri v Kulturnem domu. Gostuje lutkovna skupina dunajskih študentov. Prireditelj: SPD „Danica“ v Šentvidu v Podjuni.

SV. MAŠA V BIZANTINSKO-SLOVANSKEM OBREDU

v nedeljo 24. 3. 1985 ob 15. uri v farni cerkvi v Šentprimozu

v nedeljo 24. 3. 1985 ob 19. uri v farni cerkvi v Zvabeku.

Maševal bo prof. dr. Stanko Janežič iz Maribora, liturgične pesmi pa bo pel zbor bogoslovcev in duhovnikov iz Maribora.

To bogoslužje naj bo prispevek k boljšemu poznanju naših vzhodnih bratov.

DUNAJSKI KROŽEK

22. 3. 1985 ob 19. uri v gostilni Weidinger, Dunaj IV, Danhauserg. 3

DIE WIENER TSCHESCHEN — VON GERNER UND HEUTE

Predava: Karl Matat, Vizepresident des Minderheitsrates der tschechischen und slowakischen Volksgruppe in Wien

Referat za žene pri Katoliškem delovnem odboru vabi na

POSTNO SREČANJE ŽENA

v četrtek 28. 3. 1985 od 9.30 do 15.30 ure v Slomškovem domu v Celovcu, 10.-Oktober-Straße 25.

Tematika: „Trpljenje prenašati — trpljenje lajšati“.

Referent: Jože Andolšek, vzgojitelj.

OBIRSKO

ZDRAVNIŠKO PREDAVANJE

v soboto 23. 3. 1985 ob 19.30 uri v gostilni Kovač na Obirskem. Predavatelj: dr. Tomo Hribnik Vabita: Slovensko prosvetno društvo „Obir“ na Obirskem in Krajevni odbor Zveze slovenskih žena Železna Kapla.

TINJE

Razstava fotografskih kompozicij HANZIJA REICHMANNA

od sobote 23. do torka 26. marca 1985 v Galeriji Tinje.

Otvoritev bo v soboto 23. 3. 1985 ob 19.30 uri.

Hanzi Reichmann rojen leta 1953 v Zelučah pri Bilčovsu je fotograf samouk, ki se pretežno ukvarja z eksperimentalno fotografijo, portretiranjem in pokrajino. Udeležil se je že številnih razstav in dosegel izvrstna mesta na deželnih in državnih prvenstvih.

SELE

Dramska predstava „DVA BREGOVA“

v nedeljo 24. 3. 1985 ob 19. uri v farni dvorani. Prireditelj: KPD „Planina“, Gostuje igralska skupina SPD „Zarja“ iz Železne Kaple.

Katoliški dom prosvete Sodalitas

● V nedeljo 24. 3. 1985 od 14. do 17. ure tečaj za spretno roko: „Velikonočni okraski iz solenega testa“.

Vodi: Herta Kampfner, Beljak.

● V četrtek 28. 3. 1985 od 14. do 19. ure kuharski tečaj: „Italijanske specialitete“

Vodi: Angela Sommer iz Celovca.

REBRCA

ŠOLANJE ZA VODITELJE OTROŠKIH SKUPIN

od 23. do 24. marca 1985.

Prijave: najkasneje do 21. 3. 1985 na Katoliško otroško mladino, Viktringer Ring 26, 9020 Celovec.

Tel. 0 42 22 - 51 11 66.

CELOVEC

Razstava

JUGOSLAVA VLAHOVIČA

grafika in karikaturlista

odprta do 8. aprila 1985 v poslovnem času Mohorjeve knjižarne. Prost vstop.

ŠENTPRIMOŽ

VEČER SLOVENSKE LITERATURE

v soboto 23. 3. 1985 ob 19.30 uri v Kulturnem domu.

Sporod: Miha Vrbinc bo predstavil slovensko koroško literaturo — Polde Bibič — gledališki igralec iz Ljubljane — pa bo recitiral iz del naših pesnikov in pisateljev.

Glasbeni okvir: mladi domači instrumentalisti.

Prireditelj: SPD „Danica“ v Šentvidu v Podjuni.

TINJE

Krščanska kulturna zveza, Slovenska prosvetna zveza, Katoliški dom prosvete v Tinjah in Slovenska študijska knjižnica v Celovcu

NADALJEVANJE

KNJIŽNICEKARSKEGA SEMINARJA

v petek 22. 3. 1985 ob 19. uri v Domu prosvete v Tinjah.

Kratek pregled slovenske koroške literature. Referent: Miha Vrbinc.

Predstavitel izbora koroške slovenske literature po gledališkem igralcu-recitatorju Poldetu Bibiču iz Ljubljane.

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku vabi na komedijo Carla Goldonija

LAŽNIVEC

v nedeljo 24. 3. 1985 (ne v soboto 23. 3. 1985) ob 14. uri v farni dvorani v Pliberku.

Gostujejo igralci SPD „Radiše“.

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu vabi na uprizoritev igre

LAŽNIVEC

v nedeljo 24. 3. 1985 ob 19.30 uri pri Miklavžu v Bilčovsu. Gostuje igralska skupina SPD „Radiše“.

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu opozarja, da bo

II. ŠAHOVSKI TURNIR

na velikonočni ponedeljek 8. 4. 1985 v gostilni Seher v Velinji vasi.

ŠENTJANŽ V ROŽU

ZDRAVNIŠKO PREDAVANJE

v petek 29. 3. 1985 ob 20. uri v sejni sobi Zadržnega doma. Predavatelj: dr. Tomo Hribnik. Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo Šentjanž in Zveza slovenskih žena v Celovcu.

Menjava denarja

Stanje v četrtek 21. marca 1985

Za 100 dinarjev dobite	8.00 šil.
Za 100 dinarjev plačate	10.00 šil.
Za 100 lir dobite	1.075 šil.
Za 100 lir plačate	1.155 šil.
Za 100 mark dobite	693.50 šil.
Za 100 mark plačate	709.80 šil.

Pred 150 leti se je rodil Jožef Stefan

V nedeljo 24. marca bo minulo 150 let odkar se je rodil koroški znanstvenik in literat Jožef Stefan, ki je kot fizik postal znan v Avstriji in preko njenih meja. Rodil se je kot predzakonski sin služkinje in malega trgovca v Šentpetru pri Celovcu, kjer je obiskoval nižjo šolo in gimnazijo. Njegov učitelj slovenščine je bil slovenski slovničar Anton Janežič.

Jožef Stefan je že v gimnaziji kazal nagnjenje k slovenski literaturi in že kot dijak sodeloval v dijaškem literarnem krožku. Svoje prve pesmi je objavljaval v "Celovski Slaviji" in v Janežičevi Slovenski Bčeli. Poleg literature so ga zanimala tudi druga področja. Učil se je slovanskih jezikov, prevajal češke in ruske pesnike in poglobljal znanje klasičnih jezikov. Posebno pozornost pa je Jožef Stefan posvečal matematiki. Na tem področju mu je stal ob strani učitelj Karol Robida. Tako je Stefan že kot gimnazijec postal najboljši matematik. Čeprav je mladega Stefana mikalo, da bi se posvetil književnosti, je v njem zmagoval znanstvenik. Leta 1863 je šel na Dunaj, kjer je študiral matematiko in fiziko. Ze kmalu po tem, ko je končal študij, je njegovo ime hitro zaslovelo preko meja tedanje Avstrije. Kot profesor in mlad znanstvenik se je uveljavil kot eksperimentator, zlasti pa kot teoretik in je uvedel pomembne modifikacije v znanstvenih raziskovalnih metodah. Najvažnejše njegovo eksperimentalno delo je bila določitev toplotne pre-

vodnosti plinov in to s pomočjo diatermometra, ki ga je sam izumil. O tem je napisal več razprav, med njimi "Pripombe o teoriji plinov", "O odnosih med toplotnim sevanjem in

temperaturo" in druge. Na tem območju je postavil zakon, ki ga imenujejo Stefanov zakon o sevanju. Na osnovi tega zakona je prvi pravilno

določil temperaturo sončnega površja. Kot fizik se je mnogo ukvarjal tudi z vprašanji s področja zvokov in šumov. O teh vprašanjih je napisal mnogo razprav. Ukvarjal se je tudi s pojavi gibanja tekočin. Izdelal je način, kako se določi zvočna hitrost v telesih, ki se ne dajo oblikovati v palice. Prav tako si je pridobil velike zasluge na področju elektrike in magnetizma. Tudi o tem se je ohranilo več njegovih razprav, ki so veljavne še danes.

Jožef Stefan je s svojim znanstvenim delom pridobil takšen ugled, da so mu ponujali najboljše mesta. Kljub velikim uspehom, ki so se začeli že v šoli in so ga spremljali v vsem življenju, pa je ostal do konca skromen. Jožef Stefan kljub slavi ni pozabil svojega slovenskega izvora, kajti z rojaki na Koroškem je bil vedno povezan, živo se je zanimal za usodo svojega naroda. V počitnicah se je vedno rad vračal na Koroško. V slovenskih časnikih v Celovcu je sodeloval s svojimi literarnimi prispevki in poljudnoznanstvenimi sestavki. Zasedimo jih v Novicah, Slovenskem Glasniku, Einspielerjevem Šolskem prijatelju.

Tako si je Jožef Stefan poleg svojega znanstvenega dela postavil še neminljiv spomenik tudi v slovenskem slovstvu, zlasti kot pesnik. Čeprav je Stefan umrl razmeroma mlad (7. 1. 1893 na Dunaju), je mnogo prispeval k razvoju fizike. Za njegovo delo je prejel mnogo priznanj in nagrad in bil deležen številnih časti doma in po svetu. Na Dunaju so mu postavili spomenik, v Ljubljani nosi njegovo ime tamkajšnji raziskovalni inštitut univerze, na rojstni hiši v Celovcu pa so namestili spominsko ploščo.

Ob 150-letnici rojstva Jožefa Stefana je izšla tudi posebna znamka, ki jo je izdala Avstrijska pošta. Žal pa v opisu te znamke nikjer ni povedano, da je bil Jožef Stefan koroški Slovenec, ki je s svojim bogatim znanstvenim delom doprinesel k ugledu Avstrije v svetu.

Slovenska prosvetna zveza vabi na KONCERT SLOVENSKEGA OKTETA

● v nedeljo 31. 3. 1985
ob 14.30 uri v farni cerkvi
v Šmihelu.

Prireditelj KPD Šmihel.

● V nedeljo 31. 3. 1985
ob 19.30 uri v gostilni pri
Kovaču na Obirskem.
Prireditelj: SPD "Obir" na
Obirskem, v počastitev 10-
letnice obstoja.

Slovenska prosvetna zveza prireja skupno s krajevnimi prosvetnimi društvi

Teden slovenskega filma

- v petek 22. 3. 1985 ob 16. uri v kinodvorani v Borovljah mladinski barvni film "Kekčeve ukane". Soprireditelj: SPD Borovlje.
- v četrtek 28. 3. 1985 ob 15.30 uri v Burgkino v Velikovicu mladinski barvni film "Kekčeve ukane". Soprireditelj: PD "Velikovec".
- v petek 29. 3. 1985 ob 19.30 uri celovečerni film v Burgkino v Velikovicu "Vesna". Soprireditelj: PD "Velikovec".
- v petek 29. 3. 1985 ob 20. uri v kinodvorani v Borovljah celovečerni film "Veselo gostivanje". Soprireditelj: SPD "Borovlje".
- v petek 29. 3. 1985 popoldne v kinodvorani v Šentjakobu v Rožu mladinski barvni film "Kekčeve ukane". Soprireditelj: SPD "Rož".
- v soboto 30. 3. 1985 ob 19.30 uri v kinodvorani v Šentjakobu v Rožu celovečerni barvni film "Povest o dobrih ljudeh". Soprireditelj: SPD "Rož".
- v soboto 30. 3. 1985 ob 19.30 uri v kinodvorani na Čajni celovečerni film "Vesna". Soprireditelj: SPD "Zila".

PISMO BRALCA

O kulturnih dnevih Slovencev iz Avstrije v Ljubljani

Veliko število ljudi, ki Koroško in njeno zgodovino dobro poznajo in tisti ki so doma na televizijskih sprejemnikih spremljali prenos prireditve — Kulturni dnevi Slovencev iz Avstrije v Ljubljani, so ogorčeno ugotovili, da pisci ali pisec povezave namerno niso omenili borbe koroških Slovencev za časa nacifašizma, ne doprinosu k nevtralnemu Avstriji in sploh k členu 7 Avstrijske državne pogodbe. Nadalje ni bilo omenjena trpljenja našega ljudstva, ki je

trpelo, umiralo po zaporih in KZ-ih in ki se je edino v mejah "rajha" s puško v roki borilo proti smrtnemu sovražniku slovenskega in drugih evropskih narodov.

Niti besedice ni bilo slišati o sedadnji borbi na političnem in gospodarskem področju za obstoj slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Imamo občutek, da nekateri gospodje, ki sedijo po raznih celovških centralah in so za to odgovorni, nimajo nobene povezave s terenom in s tistimi organizacijami, ki se dejansko borijo na širši platformi za naš narodni obstoj. Samo kulturno izživeljanje je premalo. Boriti se moramo za socialno neodvisnost, za preprečenje vpliva nemškonalacionalnih krogov ter proti omalovaževanju narodnoosvobodilne borbe in naše celotne zgodovine. Tozadevno najdemo razne članke po slovenskih časopisih in revijah, katere naši nasprotniki radi porgrabijo, še malo dodajo in tako proti Slovincem in demokratom razpihujejo lažnivo propagando. Čas bi bil, da ti pisni končno spregledajo, da s takšnim nekvalificiranim pisanjem zgodovine dosežemo samo nasprotno — bumerang. Vse to pa izhaja iz tega, ker namenoma zapirajo oči pred dejansko zgodovino slovenskega naroda na Koroškem.

Na žalost moramo tudi ugotoviti, da do sedaj še nobena koroška šola še ni obiskala narodnoosvobodilnega muzeja pri Peršmanu, medtem ko šole iz drugih avstrijskih zveznih dežel redno obiskujejo Peršmanov dom.

Janez Wutte-Luc

Slovensko prosvetno društvo "Edinost" v Pliberku omogoča spet 30-im otrokom štirinajstrednjo letovanje na morju, od 16. do 30. julija, v Novi Baški na otoku Krku. Letovanje bo skupno s prevozom stalo 1.400 šilingov. Otroci bodo ves čas letovanja pod nadzorstvom vzgojiteljev in zdravnikov. Letovati morajo otroci od 8 do 13 let starosti. Prijave je treba poslati najkasneje do 20. aprila na naslov: Slovensko prosvetno društvo "Edinost" v Pliberku, v roke Jožku Hudl, 9150 Nonča vas 81

Pokopali smo Bajdnovega očeta

V Železni Kapli v zadnjem času mrtvaški zvonovi vse prepogosto naznanjajo žalostne vesti.

Tako sredi meseca februarja, ko se je ogromna množica pogrebcev pri Mariji v Trnju poslavljal ob Bajdnovega očeta — Mihe Ošina. Miha Ošina gospodar kmetije pri Bajdlu v Lepeni je vse svoje življenje podaril svoji zemlji. Po bregovih sončne Lepene pa ni ohranjal le kmetijo ampak

je ob težavnem in trdem delu za svoje številne otroke našel tudi še dosti časa za opravljanje čehmoštvo-vih poslov pri Sv. Lenartu. Za cerkev in domačo družabnost je očetu Bajdlu gorelo drugo srce.

Kajpak je bil vedno navzoč na raznih romanjih, predvsem in vsakokrat pa, kadar je bilo cerkveno opravilo v Šentlenartu. Za cerkvico pod Olševo je pred leti kupil zvon.

Krščansko življenje in gostljubje je Miha Ošina dokazoval v cerkvi in na domu. Žegnanje, šmarnice ali godovanja — vedno si je ob tem želel slovenskega petja. Bajdnov dom bo ostal dom pevcev tudi sedaj. Za vse to se mu zahvaljujejo pevci, ki so mu na pogrebu zapeli zadnjikrat.

Mi in SPD "Zarja" pa bi se rajnemu radi zahvalili za to, da je vzgojil svoje otroke v zavedne člane slovenske narodne skupnosti — v člane društva — v kulturne delavce.

Ženi in otrokom izrekamo ob izgubi globoko sožalje. Naj jih tolaži, da bodo Miha Ošina-Bajdlu ohranili v lepem spominu vsi, ki so se od njega poslavljali na kapelškem pokopališču. In med njimi so bili ljudje iz vseh grap iz vseh koncev in krajev bližnje in širše okolice. Bajdnovega očeta je pač poznal domala vsakdo.

V okviru 5. Razvojno-političnega tedna celovška univerza prireja razna predavanja z diskusijami. Posebej opozarjamo na predavanja, ki bosta na sporedu 22. in 23. marca 1985, v predavalnici z-109 oz. v dvorani I, ko bo šlo za problematiko narodnih manjšin.

■ V petek 22. marca ob 20. uri predava Jürgen Zimmer o Razvojnih strategijah manjšin — razumevanje, zaščita in pospeševanje.

■ V soboto 23. marca ob 14. uri bo odprta diskusija v delovnem krožku "Razvoja politika in narodnostna vprašanja", ob 20. uri pa bo Aleksander Langer iz Bozna predaval o Alternativah k trenutni manjšinski politiki.

Predavanja so dostopna široki javnosti.

Franc Petek SPOMINI

Moja rojstna Stara vas je zadnja naselbina pod Rutami. Nad nami se začne hribovje in na njem so Rute, kjer so naseljeni rutarski kmetje. Tistemu kraju pravimo pri nas Žagorje, "Záharje" (Hinterbergen). Svoj čas je segal gozd do naše hiše. Nekoč pa ga je oče dobil v zamenjavo za gozdno njivo — no-vino, ki je ležala višje gori v bregu. Gozd je posekal in je zdaj tam travnik, na katerega je oče posadil sadno drevje. Vendar drevje zaradi neprimerne zemlje ni hotelo prav napredovati. Šele danes je malo močnejše. Velikokrat je oče rekel: samo tisto bi si želel, da bi bilo enkrat veliko sadja pri hiši! Žal tega ni dočakal.

Zemlja je pri nas prodnata, konglomerat, ali kakor pravijo pri nas, roglar, in vode ne drži. Voda je pri nas važna stvar. Mimo teče sicer Suha, vendar že ime pove, da voda tukaj presahne. Pod nami, pod našo Kordeževo hišo, je bil nekoč mlinar, ki je vodo napeljal iz premogovnika v Vorovcah pod Logom (Voh). Danes, ko mlinarja ni več, je ta voda sporna. Bala-pa je le za živino in pranje. Po pitno vodo je bilo treba hoditi malo dalje k studencu, ki se imenuje Mrzlíca.

Na drugi strani Suhe je veliko polje, ki je parcelirano in na katerem živi več kmetov. Temu polju pravijo polane, medtem ko je v nemški karti označeno "Polena". Ljudem, ki tam živijo pravijo Pólanarij, ne Polenci ali kaj podobnega.

Na vrhu nad vasjo, na ostrém robu, na koncu hrbta, ki se imenuje Sije, stoji cerkvica sv. Andreja, podružnica Št. Lipša. Pri nas ji pravimo Šentóndrež. Rob se imenuje Gradišče in tukaj je arheološki teren. Ko so pred leti kopali stezo, so našli marsikaj, vendar se za te najdenine menda nihče ni pobrigal. Tukaj so zgodovinska tla in nekateri znaki bi kazali, da je morala tukaj mesto, na katerem je stala antična Juvana.

Gori nad Rutami pa je že vse samo lastnina graščine. Saj

so tisto cesto na Žagorje naredili ne toliko zaradi kmetov, kolikor zaradi kneza Rosenberga, oziroma gosposke. Graščinska posest daje našim krajem prav poseben pečat. Že za vožnje je bil moj oče kot tudi drugi kajžarji odvisen od graščine, razen tega pa je imel v najemu tudi graščinsko njivo, tako kot jo imajo tudi vsi drugi. Ležala je kake pol ure daleč blizu Zeneke. Že stari oče jo je imel v najemu in moj oče se je vedno jezil in govoril: "Moj oče je že plačeval najemnino, jaz jo plačujem, njiva pa še ni naša." Močno ga je jezila splošna ponižnost ljudi nasproti graščinskim. Vedno se je jezil na kmete, ki so se poniževali in skušali prikupiti gosposki. Nikakor ni mogel razumeti njihovega ravnanja. "Če moram jaz s heršaftjo dober biti", je govoril, "ker mi drugače voznine ne dajo in drugega zaslužka, ker mi drugače ne pustijo drva sekati, to se lahko razume. Ampak ti kmetje, ki imajo vse, kar potrebujejo v svojem okviru, pa se zaradi ene smreke dobrikajo heršafti!" Tega duha se je gotovo nalezal tedaj, ko je bil knap v Lešah.

Oče je hodil v šolo samo dve ali tri zime v Št. Lipš. To šolanje je bilo tako površno, da se tam ni naučil pisati, dobro brati pa šele od svojega brata, ki je študiral. Bral je strastno, da je knjige kar požiral. Kadar so prišle Mohorjeve knjige ali kaka druga stvar k hiši, je po cele noči presedel, da jih je vse na dušek prebral. Znal je tudi nekaj nemško, vendar ni dobro govoril. Tega se je naučil kot knap v Prevaljah. Pri vojakihi ni bil, ne vem zaradi česa.

Stara šola v Št. Lipšu je bila v navadni kmečki hiši spodaj pod cerkvijo, v kateri je nekoč bila mežnarija. To je tista stavba, kjer je zdaj župnik Srienec sezidal farni dom. Moj oče je večkrat pripovedoval, da je bil v njegovih časih na šoli star učitelj, ki je rad pel in imel hudo nadušje. Pozimi so prihajali v šolo kmečki fantje, pravi hrusti, katerim je bilo v največjo zabavo, kadar jih je stari, šibki učitelj skušal krotiti s palico. "Čak, ti bom že pomagal!" je vpil, prijel nagajivca za jopič in ga potegnil čez klop, nato pa ga začel mahati s palico. Vse to je spremljalo splošno veselje, saj je nadušljivi učitelj bil kmalu na koncu s svojo sapo in roka s palico mu je onemogla omahnila. Tako je bilo v tistih časih, ko so otroci prihajali v

šolo le tedaj, kadart ni bilo prav ničesar, kar bi lahko doma delali. Kmetom je bila šola samo v napoto in le neradi so puščali svoje otroke zdoma. Nasprotovanje kmetov šoli je trajalo še dolgo časa. Okrog leta 1930, ko sem bil koroški deželni poslanec, so nagovorili mojega kolega Starca, da bi v dežel-nem zboru predlagal zakon, s katerim bi se obvezno šolanje skrajšalo na šest let. Komaj, komaj sem mu to ubranil. Naspro-toval je tudi temu, da bi se šolske počitnice na kmetih prenesele na isti čas kot v mestih. Na deželi so namreč počitnice bile jeseni. Govoril je, da to ne gre, ker morajo kmečki otroci jeseni pasti krave.

V sedemdesetih ali osemdesetih letih, po reformi šolstva, so tudi v Št. Lipšu sezidali novo šolo, na polju, malo vstran od hiš. Zdaj seveda že tudi tam stoji hiša, a v prvem času je šola stala na samem. Bila je enonadstropna in zgrajena po takrat splošno rabljenem načrtu. Imela je prav lepo stanovanje za učitelja, lep vrt, vodo itd. To je vsekakor bil velik napredek. Šola je postala dvorazredna, danes je menda štirirazredna. V tistem času je v njej poučeval učitelj Legat.

Šentlipško šolo pa nisem dolgo obiskoval. Namenili so me za študenta in zato se je bilo treba naučiti več nemščine kot pa sem je pridobil v šentlipški šoli. Kot rečeno, je oče nemško govoril bolj slabo, mati pa sploh ne, sestra le toliko, kolikor se je naučila v šoli, tako da seveda doma ni bilo pogovora, da bi nemščino dodobra obvladal. Zato so me poslali v šolo v Dobrolo ves, kjer je bila štirirazredna v klostru in kjer je bilo več nemščine. Tja sem hodil eno leto. Z menoj sta hodila iz Št. Lipša še en fant in ena deklica. Dobro je bilo, da smo bili trije, saj je v Dobrolo ves dobro uro hoda, otroci smo hodili po poldruge uro ali pa še več in to poleti in pozimi. Razume se, da nisem bil kdo ve kako običlen in me je pozimi prav pošteno zeblo. Ko sem bil star deset let, me je vzel stric k sebi v Grebinj. Verjetno je povprašal po učitelju v Dobroli vesi po mojem napredku in ugotovil, da me bo treba bolj vzeti v roke. Pri stricu v Grebinju sem bil dve leti. Tam so me dali zopet nazaj v drugi razred, kajti moje znanje je bilo razmeroma šibko.

(Dalje prihodnjič)

Podoba današnje Nikaragve

Intervju Slovenskega vestnika z Jankom Messnerjem

Srednjeameriško državo Nikaragvo je obiskal z januarskim turnusom avstrijske brigade tudi predsednik Društva slovenskih pisateljev v Avstriji Janko Messner. Svoje osebne vtise in spoznanja posreduje s tem razgovorom našim bralcem tu in onstran meje.

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

S. V. Kakšne spremembe so v šolstvu in zdravstvu Nikaragve, odkar vladajo sandinisti?

J. M. Že v prvem letu po zmagi FSLN je šlo vse, kar je znalo brati in pisati, na teren učiti branja in pisanja vse tiste, ki jih Somozov klan ni poznal. Kampanjo je vodil Fernando Cardenal. Poglejte tole znamko: 1979 el 50% no sabamos leer — 1980 el 88% sabamos leer, kar pomeni, da so alfabetizirali približno dve tretjini vseh državljanov. Solanije je danes brezplačno in obvezno. Prav tako že septembra 1979 so izvedli prvo veliko cepljenje proti otroški paralizi (poliomyelitis). Skrbijo za otroke — edine privilegirane družbe — tako, da že tri leta ni nobenega primera te pošastne bolezni. Isto velja za TBC, zlasti med Miskiti-Indijanci na Atlantski obali.

S. V. Je sandinistična vlada res vse podpržavila? Zakaj se je obrnil znani junak Eden Pastora proti njej, se pravi proti svojim tovarišem iz težkih časov boja, končno je bil glavni pri naskoku na Nacionalno palačo 22. avgusta 1978?

J. M. Podpržavila je vse velikanske latifundije Somozovega klana in jasnoda njegove tovarne idr. In posestva pobeglih somozistov, ki se — kljub amnestiji po letu dni niso vrnili v Nikaragvo. Tako je še zmeraj mnogo privatnih veleposestnikov trgovcev, hotelirjev idr., ki imajo tudi svoje parlamentarno zastopstvo. Dalje živi še zmeraj četrtina ljudstva od drobne trgovine (pulperije), prekupčevalstva in črnega trga. Ti ljudje vsevprek obremenjujejo nikaragovsko gospodarstvo. Tako npr. se postavi cela družina v vrsto in nakupi npr. racioniranega mila in sladkorja toliko, da z njim na skrivnem lahko iztrži mnogo profita, s tem pa škoduje državo, ki subvencionira osnovna živila. Od vsega gospodarstva je okrog 70% v privatnih rokah. Tako je tudi z radijskimi oddajniki in šolami. Katoliška cerkev ima svojo centralno radijsko postajo, ki je najuže navsezgodaj zelo glasno opominjala, da imamo v Avstriji radijski in televizijski monopol. Od vseh srednjih šol je polovica tako imenovanih „colegio“, katoliških zasebnih zavodov. Takšnih svobodščin Cerkev nima kmalu kje na svetu, še enega kvadratnega metra zemlje ji vlada ni odvzela, ustanavlja pa lahko cerkvena društva, kjerkoli in kadarkoli, tudi razne evangelijske ločnice nastajajo, importirane iz ZDA, ena naju je s pločnika za rokav vlekla k svoji „božji“ službi: predikant je bil zelo glasen in je mislil, da sva Američana, pa so nam dali zakusko s čajem. No, da, pa še o Edenu Pastoru: to je resda junak FSLN, zdaj pa je Judež, ker je prečastihlepen. Naredili pa so ga za namestnika notranjega ministra, a to mu je bilo premalo, ker je hotel postati predsednik. Zda je izgovarjal, češ moram se naprej boriti — proti komunizmu, proti nesposobnim mladim komandantom v vladi, ki so se znali odlično vojskovati, ne vejo pa, kaj je politika... Marie Luise Kaltenegger je Pastoro 1. 1983 vprašala za časopis „Konkret“: „Vi trdite, da je FSLN marksistično-leninistična?“

Pastora: „Kaj ni tega rekel sam Tomas Borge glasno in jasno?“

Konkret: „Ne, tega ni rekel.“

Pastora: „Tudi prav.“

Konkret: „Če bi napadli Američani Nikaragvo, kje boste stali?“

Pastora: „Ne verjamem, da jo bojo napadli, a če jo bojo, se bom boril proti njim.“

No, pa se bori proti njim v Miami, kjer prav te dni nabira dolarje med eksilnimi Kubanci in pri Robelu, pobeglem industrialcu iz Managve, da bo lahko spet izplačal solde svojim „junakom“, ki — z insignijami papeža in Kristusovo sliko — streljajo na lastne ljudi. Kolikšna slepota je lahko človeka, ki bi rad bil nad vsemi drugimi v družbi!

S. V. Pa nasilna izselitev Miskitov od reke Rio Coso, ki je njihova domovina?

J. M. Fernando Cardenal mi je dejal v intervjuju: Ravnali smo z Indijanci narobe, paternalistično, brez znanja njihovega jezika, brez antropologije, če hočete. Morali smo jih zavarovati pred kontrarevolucijo, ki jih je izrabljala v svoje namene, saj so bili skoraj vse nepismeni. Njihovo selitveno ozemlje pa je sovpadalo s fronto, ki so nam jo vsilili CIA in somozisti s Hondurasu. Postavili smo jim nove vasi globlje v deželi, nove hišice na koléh, pa je trajalo precej dolgo, da so znali ceniti ta socialni standard. Zda se vračajo v skupinah in posamič. Res pa je, da so jih v Hondurasu stlačili v taborišča in jim grozijo, če bi se hoteli vrniti. Torej morajo od tam pobegniti... Kar zadeva grozovita poročila v svetu, da smo jih pri preseljevanju streljali (neka poročila v Avstriji so govorila o tisočih mrtvih! op. J. M.), je najpogledjša propaganda CIA. Povem vam lahko uradno, da nismo imeli pri tej akciji, najsi je bila nepremišljena, niti enega mrtvega!

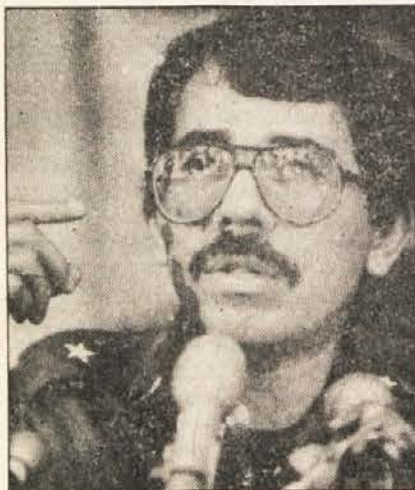
Fernando Cardenal:

„OPRAVLJAL BOM ŠE DALJE OBE SLUŽBI. ČE SE PRI TEJ ODLOČITVI MOTIM, SE MOTIM V SLUŽBI UBOGIH...“

S. V. Kaj je naredilo v Nikaragvi na vas najgloblji vtis?

J. M. Da ženska tam ni objekt izkoriščanja — njenega telesa ne izrablja noben plakat, nobena revija, nobena reklama. Potem pa resničnost sandinističnih politikov. Iskreno sodelovanje marksistov in kristjanov. Spoštljivost, ki vlada npr. med predsednikom Danielom Ortego in Ernestom Cardenalom. Njihove revolucionarne besede postajajo vse po vrsti meso. In nobena se jim doslej še ni usmradila. Od snazilke v Ministrstvu za pouk do ministra — vsi so obirali kavo. Pa ministrske plače, enako visoke kakor prejemki kvalificiranih delavcev, kakor je to praktičiral tudi že Lenin. Predsednik Daniel Ortega sam šofira odprt džip po Managvi in ti tovariško pomaha na pločnik. Fernando je zapisal v „Carta a mis amigos“, v „Pismu mojim prijateljem“: „CIA ve, kje stanujemo. V pritlični hiši. Straže nimam pred njo. Jaz nimam kaj izgubiti — razen ljubezen do revnih.“ In na zafrkavanju Rima, naj odstopi kot minister ali pa kot duhovnik, pravi: „Opravljaj bom še dalje obe službi. Če se pri tej odločitvi motim, se motim v službi ubogih, medtem ko se je Cerkev doslej stoletja motila v službi bogatih...“ Moje najgloblje osebno doživetje pa je bil Ernestov objem 17. januarja 1985. Ne vem, koliko sem ga bil vreden, občutil sem ga, kakor je nemara občutil zgubljeni sin očetovo ljubezen: koroško-zamejsko obremenjeni sin, ki ga je v duši sram moralno-politične razprade OF za Koroško, našega neprikritega in prikrita koritarstva v duhu in stilu amoralne avstrijske kapitalistične družbe. Sram duhovne borniranosti nekih naših samovšečnih „vidnih“ Slovencev, ki so v resnici kratkovidni, in nepošteni ko dopovedujejo naši mladini stritljjeviski antikomunizem (gl. zlasti Celovski zvon in Naš tednik!). V dno duše sram njihove antinikaragovske gonje, nič milejše, kakor je tista Reaganove CIA. In to dandanes, ko se celo iz manipulirane avstrijske televizije lahko informira zadnji gorski kmet, kakšna je resnica s komunizmom v svetu: kadar sliši premožni materialist to besedo, ga po pravici spreleti srh po hrbtu, a če jo sliši ubogi nimanič, mu je toplo okrog srca.

Morebiti so mi ravno zaradi te moje zamejske omejenosti in ujetoosti v Ernestovem objemu navrele solze v oči, sam ne vem, kako. Eno pa sem razločno čutil: Ernesto je prerok. Kakor je bil prerok in svetnik Oscar Arnulfo Romeo. Ta je de-

Predsednik Daniel Ortega prispeva mnogo k iskrenemu sodelovanju med marksisti in kristjani.

jal pred smrtjo v San Salvadorju: „Naj me tudi umorijo, glasu resnice s tem ne bojo mogli prisiliti k molku.“ In isto mi je dejal pri slovesu z drugimi besedami Ernesto: „Če vdenjo v našo deželo Američani, ne bom odšel več v noben eksil. Morali me bojo ubiti v Nikaragvi.“

Zato se ga boji tudi papež, ne samo Reagan. In zato, ker ima še prav takšnega brata — Fernanda.

S. V. Zahvalim se vam za to izčrpno poročilo in upam z vami vred, da bo kaj zaleglo in da bojo mladi segali po literaturi o tej simpatični revoluciji ljubezni.

J. M. Zahvalim se tudi jaz Slovenskemu vestniku, da mi je ponudil toliko prostora, kolikor sem ga potreboval, da sporočim njegovim bralcem vsaj najosnovnejše podatke o deželi in njeni spremembi.

Namesto „smrt fašizmu — svobodo narodu“ pravijo tam „patria libre o morir“, namesto „srečno“ pa „no pasaran“ kar pomeni, da sovražniki ne bojo prodrli (geslo iz španske revolucije).

S. V. Torej: no pasaran!

J. M. No pasaran!

Literatura o Nikaragvi:

- Sergio Ramirez, **Viva Sandino!** Peter Hammer Verlag, 1981, 156 str.
- Ernesto Cardenal, **Meditation und Widerstand**, Dokumentarische Texte u. neue Gedichte, Vorwort von Helmut Gollwitzer, Gütersloher Taschenbücher, GTB Siebenstern 221.
- Hermann Schulz, **Nicaragua**, Eine amerikanische Vision, aktuell rororo 525.
- Günther Wallraff u. a., **Nicaragua von innen**, Reihe konkret.
- Jeseni 1985 bo izšla tudi v slovensščini knjiga o problemih Srednje Amerike: „Popotovanje po Srednji Ameriki“, Tone Hočevcar, Založba Mladinska knjiga. Tone Hočevcar, novinar TANJUGA, obravnava v tej knjigi razvoj Nikaragve v obdobju pred osvoboditvijo in tik po njej. Opisuje pa tudi razvoj v El Salvadorju in v drugih sosednjih državah.

OB 5-LETNICI GAŠPERJEVE SMRTI:

Bil je prava zakladnica življenjske izkušnosti in modrosti

Ob peti obletnici smrti Karla Prušnika-Gašperja je bil — kakor smo poročali že v zadnji številki našega lista — v Mladinskem domu SŠD v Celovcu odkrit doprni kip tega našega nepozabnega narodnopolitičnega delavca in borca za mir ter enakopravno sožitje. O Gašperju je spregovorila Olga Kastelic-Marjetka v prisrčnih, na osebnih doživljajih slonečih besedah. Njena izvajanja, ki predstavljajo dragocen prispevek k biografiji Karla Prušnika-Gašperja, v celoti objavljamo tudi v našem listu.

Kadar se srečata dva koroška partizana, se skoro gotovo spomnita tudi prijatelja in soborca nas vseh, Karla Prušnika-Gašperja.

Tako sva nedavno z Dragom Druškovičem-Rokom Arihom obujala spomin na čas, ko je Gašper pisal svoje spomine. Kako se je trudil, kako ga je Drago vzpodbujal, naj ne odneha. Kako je Gašper iskal za knjigo naslov in ga našel v Dragovem razmišljanju o rodu, ki se je naselil na plaz, kot gamsi. Knjiga „Gamsi na plazu“ je tako postala preudovit simbol koroškega slovenskega in sploh našega rodu, njegove življenjske moči, vztrajnosti, borbenosti, odpornosti — in modrosti. Prispodoba, ki v slovenski in svetovni literaturi skoraj nima primere in je s svojim izvirnim, preprostim, vsem razumljivim sporočilom vsakemu narodu zgled ter večni spomin in opomin:

— da ima gamsov rod silo, ki premaguje najhujše zime, najhujše preizkušnje, kljub plazovom, — če poslušata materin žvižg in se ne loči od neugnanega, ponosnega, vsemu kljubujočega tropa...

Wölflovega Korijsa sem prvič srečala v začetku decembra 1942, ko se je pri Repelnu v Podpeci pridružil naši partizanski skupini, — srečen, da nas je našel s pomočjo Jozija Sorlija, vojaka iz Lobnika, tedaj že partizana Gamsa (pozneje Matevža). 30. novembra so prišli nacisti Korijsa aretirat k Wölflu na dom, pa jim je pod streljo ušel.

Cepprav je bil za naše, moje tedanje pojme „starejši možak“ (imel je dvaintrideset let, torej kar petnajst let več od mene), je bil v naši sredini srecen kot otrok. To njegovo srečo sva prav gotovo najboljše razumela in občutila Milan Trtnik Milanček in jaz, ki sva, oba izgubljena partizana drugodrupaša — Milanček iz Kranjčevega bataljona konec avgusta 1942 na Rožah in jaz iz Silasovega bataljona v začetku septembra na Komnu — še kako hrepenela po partizanski tovarišiji, po soborcih, in sva predobro vedela, kako je, če si sam.

Kori je postal partizan Gašper. Zakaj ravno Gašper, ne vem prav dobro. Vendar se moj spomin nanj, do koder sega, in to je kar dolgo, s tem imenom od vsega začetka povsem ujema. Pa še nekaj: moj spomin na Gašperja je blag spomin. Ne spominjam se, da bi bil kdaj z menoj, ne v partizanih ne pozneje nestrpen, neprijazen ali celo grob. V kritičnih trenutkih je potegnil dim, pomislil dvakrat, trikrat, preden se je za kaj odločil. Njegova očetovska dobrodušnost mi je dostikrat, ko me je misel na izgubljeni dom, na pobite moje najdražje pritisnila k tlom, pomagala. Ne samo meni, nam vsem je

znal dati občutek, da je tu pri roki nekdo, ki ti pametno, preudarno in rad prislubne v čisto človeških težavah. Mi smo takrat sicer mislili, da takih težav ne smemo imeti — so pa kar naprej silile na dan. Saj smo nekateri šele odrasli otroci, pa smo se morali odločati celo o stvareh kot so življenje in smrt.

Gašper je bil prava zakladnica koroške življenjske izkušnosti in modrosti. Skupaj s Pavlom Zaucerjem Matjažem, prekaljenim političnim voditeljem ter skupino partizanov, revirskih knapov iz Zasavja in koroških domačinov — vsi pa smo bili tu zato, ker smo ljubili Koroško in svobodo — smo sejali tisto pomlad 1943 dobro, zdravo zrnje v tpečo, izmučeno, toda zvesto zemljo in srca.

Ni moj namen obujati in opisovati ponovno ves ta težki čas in boj, za katerega se je naš človek odločil ponižan, napaden, oropan, strahovan, izgnan in izzvan. Ne, ni potrebno, ker je to dovolj živo prisotno v naši zavesti in prepričana sem, tudi v zavesti naših mladih in vseh dobrosrčnih ljudi Avstrije, Jugoslavije, Evrope in sveta.

Rada pa bi rekla, da smo dolžni, in je prav, da se ob vsem, za kar smo se borili, kar smo dosegli — dosegli smo vendarle mnogo, mir — da se ob vsaki priliki zavemo in obudimo spomin na ljudi, ki bi brez njih svobode in miru ne bilo.

Ko odkrivamo v slovenskem mladinskem domu Gašperjevo oprejo, je taka prilika in čas za vse nas. Saj to je spomin, ne samo nanj, ampak na vse tiste čase, boje, dejanja in ljudi, ki se jih Gašper tako lepo in živo spominja v svoji knjigi. Na vse hlabre „gamsse“ in vse tisto, kar še ni opisano, pa je Gašper nosil v svojem srcu in je iskreno želel, da še povedo: Matjaž, Luc, Drago, Zmago, Egon, Ston, Stojan, Srečko, Ivo, Kristl, Izток, Igor, Belin, Kristof, Milena, Katrc, Vida, Jurij, Tine... Preprosti pošteni kmečki, delovni in vsi svobode željni ljudje — saj to in taki so bili partizani — ki bodo povedali resnico. Nič drugega kot resnico o našem boju, ki je bil v krutem času neizprosni in trd — saj drugačen ni mogel biti — vendar pošten.

Zato je res, trdno sem prepričan in ponavljam, da spomin na partizanstvo in tisto zlato dobo prvega tovarštva, človeške dobrote, ljubezni, poštenja in zvestobe, sredi morja zla in vsem strahotam navkljub — premnogim pomaga in bo pomagal živeti.

O Gašperju, ki je ta spomin posebej gojil, je najbolje povedal Matjaž: „Njegovo življenje se je pred petimi leti izteklo; njegova misel, njegovo bogato delo pa je ostalo kot navdih in obveza mladi generaciji. Z življenjskim delom se je Karol Prušnik-Gašper uvrstil v zgodovino koroških Slovencev, v zgodovino slovenskega naroda.“

Okvirni program za gospodarsko delovanje koroških Slovencev

(Dr. inž. Dušan NENDL)

Slovenski znanstveni inštitut v Celovcu je organiziral 23. februarja v Mladinskem domu SŠD v Celovcu predavanje dr. inž. Dušana Nendla o okvirnem programu za gospodarsko delovanje koroških Slovencev.

Po predavanju Nendla so se oglašili k besedi številni diskutanti in dopolnili izvajanja referenta zlasti v smeri orisa ekonomskega razvoja manjšinskih gospodarskih organizacij v zadnjih letih, nastajanja in delovanja mešanih podjetij, privatnega sektorja, kadrovskega vprašanja, izziva nove tehnologije ter vloge znanosti na gospodarskem področju.

Izvajanja predavatelja objavljamo tudi v našem listu ter vabimo bralce, da povedo svoje mnenje k obravnavanim vprašanjem; prispevke bomo potem prav tako objavili v Slovenskem vestniku. Uredništvo

Za časa mojega študija strojništva v Gradcu smo si ustanovili „Klub koroških študentov v Gradcu“. Vsega nas je bilo pet članov in štirje smo bili tehniki. In tehniki smo prišli do zaključka, da se moramo tudi koroški Slovenci vključiti v industrializacijo Koroške, da vsaj deloma ublažimo negativni narodnostni vpliv industrializacije na slovenski živelj. S kolegom Svirkom Sienčnikom sva si izdelala neke vrste doktrino: „Pot na Koroško je preko Amerike, pot v Ameriko je preko Nemčije“. V Nemčiji sva si hotela pridobiti znanje, v Ameriki potrebni kapital. Običajala sva v Nemčiji, kjer sva si sicer pridobila nekaj znanja, toda ostala sva brez potrebnega kapitala.

Brez dvoma je bilo v najini takratni težnji veliko mladostnega navdušenja in tudi naivnosti; vendar je to naivnost vsaj deloma upravičevala to takratna splošna gospodarska evforija.

Cepprav si nisem mogel ali znal ustvariti pogojev, da bi z lastnim kapitalom posegel v razmere na Koroškem, sem bil vendar posredno soudeležen pri pritegnitvi kapitala iz SR Slovenije na avstrijsko Koroško.

Kot večina od vas ve, je tovarna Gorenje iz Velenja v sedemdesetih letih poskušala priti na Koroško in sicer v Nončo vas pri Pliberku, kar ji pa ni uspelo. Zemljišče za načrtovano tovarno je kupil takrat moj bratranec Štefan Trampuš, ki je imel žago v Nonči vasi. Po neuspehu z Gorenjem smo se po analizi nastalega položaja skupno z bratrancom in nekaj kolegi povzpeli do „teorije partnerstva“, ki pravi, da moramo koroški Slovenci dokazati matičnemu narodu in tudi sebi, da smo sposobni biti enakopravni partnerji, da smo torej v stanju prevzemati tudi samostojno gospodarsko iniciativo in odgovornost. Tako se je porodila iniciativa za odkup takratne tovarne Bayrhammer za smučarske rokavice. Ko je Štefan Trampuš nenadoma težko zbolel, sem skupno z njegovo ženo prevzel pogajanja s tovarno Toper v Celju; iz teh pogajanj je nastala tovarna Topsport v Nonči vasi pri Pliberku.

Tovariš Doljak, kot takratni predstavnik jugoslovanske gospodarske zbornice v Celovcu, je ob priliki izjavil: „Tovarna Topsport je nekaj preizkusni model za udejstvovanje slovenskega kapitala na zamejskem Koroškem. Če bo uspel, bomo skušali nadaljevati v to smer, če ne, se bomo dokončno umaknili“. Iz dejstva, da so medtem nastala mešana podjetja kot tovarna smuč Elan na Brnci, tovarna celuloze Obir na Rebrici, tovarna pohištva IPH v Žitari vasi, se da sklepati, da je tovarna Topsport v obeh slovenskega kapitala uspela.

V meni je počasi dozorevalo spoznanje, da rabimo neke vrste okvirni gospodarski program in da nujno potrebujemo tudi slovenski znanstveni inštitut za gospodarstvo in tehnologijo. O tem sem govoril z vsakim, ki me je hotel poslušati. Nekateri so mi predlagali, naj svoje misli napišem. To sem tudi storil s predložnim „Okvirnim programom za gospodarsko delovanje koroških Slovencev“.

Dovolite, da svoje misli iz „Okvirnega programa“ nekoliko razširim in podrobneje utemeljim:

Razmere na slovenskem Koroškem še vedno nazorno dokazujejo, da gospodarska uspešnost posameznikov med nami ni v stanju reševati gospodarskih problemov našega življa kot celote, da je popolnoma nezadostna, da bi zaustavila gospodarsko zaslužjevanje slovenskega življa in kupovanja njegove življenjske zemljiške osnove. Slovenska gospodarska dejavnost mora imeti zato jasne družbenopolitične cilje: preprečevati naj bi odtekanje naše delovne sile iz slovenskega področja, krepila in smiselno modernizirala še preostalo kmečko osnovo in odpirala delovna mesta in delovna področja za nastajajočo slovensko razumnost.

Slovenska zamejska gospodarska dejavnost se torej ne sme vršiti s stališča največjega možnega dobička, temveč z znanstveno utemeljenega stališča najboljši možne zaščite in razvoja slovenskega življa na avstrijskem Koroškem.

Tako stališče niti v najmanjši meri ne nasprotuje gospodarski uspešnosti; nasprotno, gospodarska uspešnost je nujno potrebna, je predpogoj, ker je pač osnova vsakega smiselnega gospodarstva.

Radio VALCANALE - UKW 102,7 — ima vsako nedeljo med 16. in 17. uro slovensko oddajo. Na sporedu je narodna in druga zabavna glasba z brezplačnimi voščili za vsakogar. Želje in voščila je treba poslati najpozneje do četrtega prej na slovo: Radio Valcanale, poštni predal 297, 9010 Celovec.

darstva. Stališče zahteva le to, da je gospodarska uspešnost podrejena družbenim zahtevam (obraten slučaj je, če je družba samo sredstvo za gospodarsko uspešnost, kar je danes skoraj redno slučaj).

Gledajoč s tega stališča, se mi zdi nujno potrebno, da bi naša študijarjača mladina izbirala svoje poklice predvsem iz stališča naših bodočih narodno-gospodarskih potreb. Potrebujemo predvsem inženirje gospodarskega strojništva, diplomirane trgovce, sociologe, politologe in psihologe. Naša študijarjača mladina bi morala z znanstveno futurologijo razčlenjevati naše bodoče strokovne potrebe in se s tem v skladu odločati za svoje poklice. Izбира poklicev iz lažnosti, brez slehernega stika z ljudskimi potrebami na našem podeželju, vzbuja pri že tako revolucionarnih besedah vtis papirnate revolucionarnosti brez živega stika z ljudstvom.

Brez dvoma, delovnih mest za te poklice pri nas na Koroškem še ni. Toda ne iščimo služb, temveč ustvarjamo si delovna mesta sami. Eden za drugim in drug za drugim iztrgajmo življenju svoj „prostor na soncu“. Za to je potrebno ogromno fantazije, živlne vztrajnosti in borbenosti, predvsem pa znanja.

Razslojevanje našega življa se šele začne; brez dvoma se ga ne da in tudi ne sme preprečevati. Toda preprečiti moramo medsebojno odtujitev teh naših novonastajajočih družbenih slojev. Ohraniti si moramo žive stike in sodelovanje vseh slojev naše narodnostne skupnosti, živo povezavo in izmenjavo mnenj od univerzitetnega profesorja do poslednjega delavca ali kmeta v kaki še tako zakotni gorski vasi.

Vse to mora zrasti iz naših živih življenjskih potreb in življenjske nujnosti. Biti mora živ odraz nas samih. Dosegli pa bomo vse to le, če bomo imeli poleg ideje tudi temeljito strokovno znanje. (Dalje prihodnjik)

AVSTRIJA 1

PETEK, 22. 3.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Argumenti — 12.00 Morilci s stoterimi noži — 12.45 Tom & Jerry — 13.00 Poročila — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini čas v sliki — 17.05 Pinocchio — 17.30 Risanka — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Derrick — 21.15 Modna revija in reklama — 21.20 Anekdote po notah — 22.05 Šport — 0.00 Poročila.

SOBOTA, 23. 3.: 9.00 Poročila — 9.05 Angličščina — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 10.35 Vžgano znamenje — 12.05 Nočni studio — 13.10 Poročila — 14.15 Dva v avtu — 15.55 Jakob in Elizabeta — 16.00 Halo Spencer! — 16.30 Viki — 16.55 Mini čas v sliki — 17.05 Kdo rokodelci z nami? — 17.30 Zgodbe o delfinu — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Trailer — 19.00 Avstrija danes z novostmi iz Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Peter Voss, tat milijonov — 22.00 Šport — 22.45 Brzostrelke — 0.30 Poročila.

NEDELJA, 24. 3.: 11.00 Ura tiska — 12.00 Šport — 12.45 Orientacija — 14.40 Blazna smeli jockey — 16.15 Zrcalne slike — 16.30 Listama v slikanici — 16.50 Zoološki vrti sveta — svet zooloških vrtov — 17.15 Alice v čudežni deželi — 17.40 Helmi — 17.45 Klub seniorjev — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.25 Govori superintendent Heilmutter — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Heinz Canrads in njegovi prijatelji — 21.45 Budov nauk — 21.50 Panorama — 22.40 Ernst Jünger — 23.40 Poročila.

PONEDELJEK, 25. 3.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Prosim k mizi — 10.00 Šolska TV — 10.30 Dva v avtu — 12.10 Iz parlamenta — 13.10 Poročila — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini čas v sliki — 17.05 Viki — 17.30 George — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.00 Kuharski mojstri — 21.15 Če ste San Franciska — 22.05 Orodje za Pretorijo — 22.50 Šport — svetovno prvenstvo v hokeju — 23.50 Poročila.

TOREK, 26. 3.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Angličščina — 10.00 The Canterville ghost — 10.15 Šolska TV — 10.30 Avstrija II — 12.00 Takrat — 12.05 Ponedeljski šport — 13.00 Poročila — 16.55 Mini čas v sliki — 17.05 Nils Holgersson — 17.30 Oddaja z miško — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Inozemski magazin — 21.15 Bogastvo in revščina — 22.00 Glasbena scena — 22.45 Poročila.

SREDA, 27. 3.: 9.00 Poročila — 9.05 Oddaja z miško — 9.30 Francoščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Blazna smeli jockey — 12.05 Inozemski magazin — 13.00 Poročila — 16.30 Črni mož — 16.55 Mini čas v sliki — 17.05 Pinocchio — 17.30 Na pomoč, mi postajamo odrasli — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes z novostmi iz Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ludvik II. — 22.05 Takrat — 22.10 Šport — hokej Avstrija : Japonska — 0.00 Poročila.

ČETRTEK, 28. 3.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Šolska TV — 10.30 Ludvik II. — 12.20 Klub seniorjev — 13.05 Poročila — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini čas v sliki — 17.05 Nils Holgersson — 17.30 Perrine — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ljubezna loterija — 21.50 Milos Forman — kukavičje jajce — 22.50 Ime Carmen — 0.15 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 22. 3.: 16.30 Mojzes — 17.15 Odprava v živalski svet — 18.00 Panoptikum — 18.30 Trd vendar prisrčen — 19.15 Takrat — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Dežela gora — 21.15 Čas v sliki — politika v petek — 22.05 Sayonara — 0.25 Poročila.

SOBOTA, 23. 3.: 15.30 Takrat — 15.35 Dva krat sedem — 16.00 Iz parlamenta — 17.00 Ljuba družina — 17.45 Kdo me hoče? — 18.00 Tedenski pregled — 18.25 Nogomet — 19.00 Faust — 22.45 Zgodbe o strahovih — 23.15 Solid Gold — 23.55 Poročila.

NEDELJA, 24. 3.: 9.00 Takrat — 9.05 Čudovito lepa nedelja — 10.50 Sto mojstrov — 11.00 ORF stereo koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 14.25 Lucie Lammormoor — 16.15 Slovenski koroški kulturni dnevi v Ljubljani — 17.00 Samo tri takte — 17.45 Pop suvenirji — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Primer za ljudskega odvetnika — 20.15 Blagi s hitrimi nogami — 21.50 Poročila — 21.55 Dinastija — Denverski klan — 22.40 šport — 23.50 Poročila.

PONEDELJEK, 25. 3.: 17.05 Velike puščave — 18.00 Človek in živali — 18.30 Trd vendar prisrčen — 19.15 Takrat — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Dolga pot v Alice Springs — 21.00 Navo v kinu — 21.08 Kuharski mojstri — 21.45 Šiling — 22.05 Kirgiz Uzala — 0.20 Poročila.

TOREK, 26. 3.: 17.00 Šolska TV — 17.30 Orientacija — 18.00 Očarljiva Jeannie — 18.30 Trd vendar prisrčen — 19.15 Takrat — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kaj sem jaz? —

21.15 Čas v sliki — 21.45 Klub 2 in poročila. **SREDA, 27. 3.:** 16.25 Naša šola — 16.55 Nogomet Sovjetska zveza : Avstrija — 18.50 Tom & Jerry — 19.15 Takrat — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Peti letni čas — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Kulturni žurnal — 22.30 Oscar 1985 — 0.00 Poročila.

ČETRTEK, 28. 3.: 17.15 Zadržanje živali — 18.00 TV kuhinja — 18.30 Trd vendar prisrčen — 19.15 Takrat — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Reporete službi senzacijam — 21.15 Čas v sliki — 21.30 Šport — hokej Avstrija : Švica — 22.30 Klub 2 in poročila.

LJUBLJANA

PETEK, 22. 3.: 8.45 TV v šoli — 12.30 Poročila — 17.30 Poročila — 17.35 Gradimo mesto živ žav — 17.50 Grizli Adams, ameriška nanizanka — 18.20 Mazaik — 18.25 Obzornik ljubljanskega območja — 18.40 Mladostnik : v zagati, izobraževalna serija — 19.20 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.05 Pričevanja o Edvardu Kardelju, dokumentarna serija — 20.40 Ne prezrite — 20.55 Mike Hammer, ameriška nanizanka — 21.50 Dnevnik — 22.00 Kremenjak, avstrijski film.

SOBOTA, 23. 3.: 8.00 Poročila — 8.05 Nana, mala opica - Nana se vrne — 8.20 N. Grafenauer: Lokomotiva — 8.35 Gradimo mesto živ žav — 8.50 Ciciban smuča — 9.20 Pedenžep — 9.50 Miti in legende — Mezopotamski miti — 10.05 Periskop — 10.35 Čudeži narave: Nenavadna bilja iz živalskega sveta — 10.55 Kragujevac: Odhod šofatele mladosti, prenos — 12.00 Pričevanja o Edvardu Kardelju: Srečanje s prihodnostjo — 12.50 Ljudje in zemlja — 14.50 Poročila — 14.55 Nogomet : Jugoslavija : Gvatemala (mladi) — 16.45 Risanka — 17.00 Šabac: Rokomet - Metaloplastika : Fiha (Islandija), prenos — 18.35 Boj za obstanek: Čedna roparja — 19.00 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.50 Vreme — 20.00 Scott joplin, ameriški film — 21.35 Zrcalo tedna — 22.00 Videogadba — 22.45 Poročila.

NEDELJA, 24. 3.: 8.30 Poročila — 8.35 Živ žav - Risanka, Smrkci — 9.25 Grizli Adams, ponovitev ameriške nanizanke — 9.55 Življenje Verdija, ponovitev italijanske nadaljevanke — 11.10 Pesmi in plesi iz Filipinov — 11.35 625 - oddaja za stik z gledalci — 12.00 Pod lipo, prenos — 13.30 Poročila — 14.50 Pop čira in Pop Spira — 16.15 Poročila — 16.20 Visok pritisk, zabavnoglasbena oddaja TV Koper — 17.15 Čas morilcev, francoski film — 19.15 Cikcak — 19.24 TV in

radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.50 Vreme — 20.00 Geniji ali genialci: Maščevanje — 21.00 Športni pregled — 21.30 Beseda da besedo — 22.00 Poročila.

PONEDELJEK, 25. 3.: 8.45 TV v šoli — 12.30 Poročila — 17.25 Poročila — 17.30 Maček Muri in Muca Maca, musical — 18.10 Kostja, portret ilustratorja Kostja Galnika — 18.25 Podravske obzornik — 18.45 Mladi za mlade — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.05 Rezbarja, zadnji del ameriške nadaljevanke — 21.00 Aktualno — 22.05 Dnevnik.

TOREK, 26. 3.: 8.55 TV v šoli — 12.30 Poročila — 16.10 Šolska TV: Vojna proti združenim okupatorjem in kvizlingom — 17.25 Poročila — 17.30 Trio kitar — 18.05 Miti in legende - Mezopotamski miti — 18.25 Dolenjski obzornik — 18.40 1555 Igorjevih dni, dokumentarni film — 19.15 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.05 W. Shakespeare: Hamlet, predstava Mestnega gledališča Ljubljana — 22.45 Integrali, oddaja iz kulture — 23.45 Poročila.

SREDA, 27. 3.: 9.00 Test — 9.15 TV v šoli — 12.30 Poročila — 16.15 Poročila — 16.20 Lovska zgodba, nadaljevanke — 16.55 Jaka Judnič: Užajjeni tolovaj — 17.10 Obalno kraški obzornik — 17.25 Zenica: Nogomet - kvalifikacije za SP, Jugoslavija : Luksemburg, prenos — 19.24 TV in radio nocoj —

OBVESTILO

V nedeljo 24. 3. 1985 bo ob 16.15 v II. programu avstrijske TV prenos slavnostne prireditve „Koroška pomlad — naša vigred“.

19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.05 Svet na zaslonu — 20.50 Majhne skrivnosti velikih kuharskih mojstrov — 21.00 Film tedna: Egipčanska zgodba, egipčanski film — 23.05 Dnevnik.

ČETRTEK, 28. 3.: 8.45 Test — 9.00 TV v šoli — 12.30 Poročila — 16.15 Šolska TV: Vojna proti združenim okupatorjem in kvizlingom — 17.30 Poročila — 17.35 Nana, mala opica - Nova življenje — 17.50 Portret Naceta Simončiča — 18.25 Dolenjski obzornik — 18.40 Čas, ki živi: Prva vlada DFJ, oddaja TV Zagreb — 19.20 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Tednik — 21.15 Moliere, francoska nadaljevanke — 22.20 Dnevnik.

OPOZARJAMO VSE LJUBITELJE SLOVENSKE KNJIGE,

DA SI LAHKO

brezplačno izposojajo knjige in revije

V SLOVENSKI ŠTUDIJSKI KNJIŽNICI

Slovenska študijska knjižnica ima nove prostore v Mladinskem domu SŠD Mikschallee 4, 9020 Celovec, telefon 32 3 851

Knjižnica posluje od ponedeljka do petka od 8. do 16. ure. SŠK dobiva nekako od leta 1974/75 ves obvezni izvod SR Slovenije. Poleg tega zbira tudi tako imenovano avstrijsko slovenico!

Knjižnica je urejena v sodobno privlačnem slogu:

- prosti pristop bralca do knjige
- svobodna bravčeva izbira knjig, revij in ostalih publikacij!
- informativno pregledovanje čtiva na licu mesta
- študijsko poglabljanje v izbrano knjigo pri mizah, ki so v ta namen na voljo ...
- omare za abecedni imenski in stvarni katalog ...

Upamo, da bomo pridobili čim več bravcev, obiskovalcev in ljubiteljev knjig!

VESELIMO SE VAŠEGA OBISKA

Kratek izbor knjižnih novosti Slovenske študijske knjižnice

s področja vrtnarstva

Bernatzky A.: **VRTNI KOLEDAR**: svetovalec za vse leto, 147 str., ilustr.

Böhmig F.: **DELO V VRTU**: praktični priročnik — 395 str. ilustr.

ENCIKLOPEDIJA VRTNIH RASTLIN: ilustrirani priročnik o priljubljenem cvetju in povrtinini od A do Ž. — 224 str., barvne ilustracije — (Priročniki za vsakogar)

Howarth S.: **MINIATURNI VRTIČI**. — 109 str., barvne ilustracije (Priročniki za vsakogar)

Jelnika M.: **MOJ VRT, MOJE VESELJE**. — [3. ponat.] — 203 str., il.

Seddon G.: **ZELENJAVNI VRT**. — 231 str., ilustr.

Seymour J.: **VSE O VRTNARJENJU**: popolna oskrba z domačega vrta. — 250 str., ilustr.

Schubert M.: **V DOMAČEM VRTU**: velika ilustrirana knjiga o vrtu. 381 str., ilustr.

Vardjan F.: **VRTNO ZELENJADARSTVO**. — [Ponatis 3., dopolnjene izd.] — 291 str., ilustr.

Slovenski
VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10.
Uredništvo: 9020 Celovec, St.-Rupprechter-Strasse 19/IV, tel. (0 42 22) 54 0 42, telex 42 20 86 snk a
Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 10, tel. (0 42 22) 32 5 50.
Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

Mnenja po občinskih volitvah

Občinske volitve 1985 na dvojezičnem področju ne kažejo enotnega političnega trenda. Tako obsegajo rezultati SP od prirastka v višini 13 % do izgub v višini 16 %, pri VP med +6,5 % do -13,6 %, rezultati FP med +14,1 % do -6,4 %. Tudi rezultati samostojnih list so razvrščeni med pridobitvami v višini 3,8 % do izgub v višini 4,8 %. Zato smo nekaj občinskih odbornikov vprašali kako ocenjujejo rezultate, ki so jih dosegli.

Enotna lista v Pliberku je napredovala za 71 glasov (oz. + 0,6 %) in za 1 mandat. Vprašali smo Mirka Kumra, kako ocenjuje izid volitev v Pliberku.

Mirko Kumer: Z izidom smo zadovoljni, in nam potrjuje, da smo dobro delali in da imamo sposobne kandidate. Rezultati pa nam tudi pravijo, da naši občani odklanjajo politiko ločevanja. Tudi tisti, ki so mislili, da bodo z nacionalističnimi frazami uspešni, niso dosegli svojih ciljev, saj smo mi dobili od OVP mandat. Rezultat je tudi potrdilo za to, da smo lahko uspešni, če je med nami enotnost. Odločitev glede koalicije bo padla šele v naslednjih tednih.

Tudi **Enotna lista v Dobri vasi** je napredovala za 77 glasov (+1,6 %)

in za en mandat. Prvi kandidat Tina Wastl je dejal: Skoraj nas je uspeh presenetil, podlaga pa je bilo resno delo zadnjih 6 let, ki se je zrcalilo v občinskem listu. Svoj delež je prispevalo tudi kulturno delo v katerem smo poudarjali potrebo po skupnosti in dvojezičnih prireditvah. Tudi glede kanala in drugih zadev smo imeli konstruktivne predloge. Dva mandatarja bova seveda lažje delala.

V **Zrelcu** je na listi socialistične stranke kandidiral bivši radiški župan Ludvik Ogris. Po volitvah nam je povedal to: Izgubo je naša lista (2 mandata in ca. 8 %) utrpela zaradi tega, ker so ljudje ostali deloma doma, deloma pa se je uveljavila tiha propaganda, naj ljudje volijo neveljavno. Moj položaj ni bil

lahak, nekateri so stranki očitali, da nisem Slovenec, drugi pa spet, da sem Slovenec! Svojo vlogo je igralo tudi dejstvo, da smo imeli na prvem mestu novega še manj znanega moža. Nisem pa mnenja, da so krivi za izgube naše stranke Slovenci, če bi bilo tako, v Celovcu ne bi smelo biti teh izgub. Moj položaj kot Slovenec bo sedaj seveda težji, ker imam več nasprotnikov. Kar nas zelo moti, je podvojitev glasov svobodnjakov.

V **Straji vasi** je **Volilna skupnost** presenetila s pridobitvijo 2. mandata (+ 43 glasov oz. +3,8 %). Dr. Ludvik Druml je v imenu Volilne skupnosti dejal: Ljudje so bili zadovoljni z našim delom in so nam dali zaupanje za bodočnost.

V **Selah** je **Enotna lista** izgubila en mandat oz. 29 glasov. Vodjo liste učitelja Nantija Olipa smo vprašali po vzrokih. **Olip** pravi: Pravzaprav nismo izgubili. Dosegli smo le realističen rezultat. Rezultat zadnjih volitev je bil za nas v resnici

presenečenje, sedaj smo pa na realističnih tleh. Na očitek, da je bila EL premalo široka, pravi Nanti Olip: Če kdo misli, da je bila napaka v tem, da smo izdali enojezične lepake in letake, mu odgovorim, da sem še sedaj prepričan, da ni pravilno, da tudi pri nas uvažamo takozvano dvojezičnost.

Občinsko delo malih list je podvrženo posebnim zakonom, posamezni mandatar se mora še bolj potruditi, da se uveljavi proti drugim mnogo številnejšim frakcijam. V takšnem položaju so mandatarji v občinah južno od Vrbskega jezera. V **Škofičah** je **Enotna lista** obdržala svoj mandat, izgubila pa je 39 glasov, oziroma se je njen delež znižal od 11,3 % na 7,2 %.

Drugega kandidata EL **Škofiče Valentina Pitscheka** smo vprašali za oceno te spremembe, dejal je: Vplivali so verjetno razni vzroki, še ni mogoče dati točne ocene. Čutimo, da je nekaj starejših volilcev odpadlo, mladine pa nam žal ni uspelo pridobiti. In še nekaj, verjetno pa je tudi dobro poznani poslovec Jadruga odtegnil nekaj naših prejšnjih volilcev.

Slovenski filmi v Celovcu

Enkratno priložnost imajo sedaj vsi ljubitelji slovenskih filmov: do junija bodo v celovškem Alternativnem kinu (prej Peterhof) predvajali serijo slovenskih filmov, ki je vključena v univerzitetno predavanje „Slovenski film po letu 1945“. Prireditelj filmske serije so Inštitut za primerjalno književnost na celovški univerzi, Krščanska kulturna zveza in Slovenska prosvetna zveza.

● V četrtek 28. marca 1985 ob 15. uri, bo kot prvi na sporedu mladinski film „Učna leta izumitelja Polža“ (režija: Janez Kavčič, glavna vloga Miha Petrovič). Kraj: Alternativni kino.

● V sredo 10. aprila 1985 ob 21. uri, bo na vrsti film o ženski problematiki „Eva“ (režija: Franci Slak). Kraj: Alternativni kino.

● V petek 19. aprila 1985 ob 21. uri: „Ljubezen“, film po istoimenskem romanu Marjana Rožanca, režija Rajko Ranfl. Kraj: Alternativni kino.

V rednem programu celovškega Alternativnega kina pa je v soboto 30. marca ob 19. uri: „Kärntner Heimatfilm“ (1984, P. Turrini - J. Messner).

- ŠPORTNI VESTNIK - ŠPORTNI VESTNIK -

Nykänen pred Weissflogom in Pločem

Končano osmo svetovno prvenstvo v smučarskih poletih

22-letni Finec Matti Nykänen je na letalnici v Planici bil premočni zmagovalec 8. svetovnega prvenstva v smučarskih poletih. Jugoslovani Miran Tepeš je bil odlični šesti, Avstrijci pa so s 15., 16. in 20. ter 21. mestom precej zaostajali za pričakovanji. Le Zahomčan Wiegeler je prve dni izstopal, dokler ga ni padec v uvrstitvi potisnil nazaj.

Ze pri prvem uradnem treningu je Nykänen dal jubilejni prireditvi v Planici svoj pečat z novim svetovnim rekordom: 191 m! Vrh tega je v zgodovini poletov enkratno, da je bil nov svetovni rekorder in obenem svetovni prvak najboljši v vseh (!) skakalnih serijah. Trenutno mu ni para na svetu.

V treh dneh si je „letalni spektakel“ ogledalo okoli 150.000 ljudi, kar je za organizatorje svojevrsten rekord! Planica je videla suverena svetovnega prvaka in odlični svetovni rekord. Prirediteljem so se izpolnili vsa pričakovanja in velja jim velika pohvala, saj je bila planiška letalnica odlično pripravljena (v nedeljo so v štirih urah odstranili preko 5000 kubičnih metrov snega), poleti sami pa so bili pravi užitek.

Domači predstavniki, z Miranom Tepešem na čelu, niso razočarali. Posebej pa je še presenetil predskakalec Matjaž Debelak, ki je s 185 m izredno dvignil jugoslovanski rekord. Zagar in Dolar sta se izkazala kot solidna letalca, Ulaga se je po padcu kmalu ujel in postal drugi najboljši Jugoslovani; 23-letni Miran Tepeš, ki je že v Harahovu pokazal svoje letalne sposobnosti (bil je drugi za Fidjestuolom) je zapustil Planico na zelo dobrem šestem mestu.

Avstrijski orli so doživeli razočaranje. Edinole Zahomčan Franci Wiegeler je zabeleži, ko je v prvem treningu letel na sijajnih 184 metrov in s tem izboljšal tudi avstrijski rekord. Po prvem tekmovalnem dnevu je bil na 12. mestu, dokler ga ni doletela v nedeljo v prvi seriji nesreča:

V zadnjih tekmah se je Franci Wiegeler stopnjeval. Višek pa je bil rekordni skok na 184 m. Čestitamo in želimo hitro okrevanje!

spodaj pritisk, bil je v „zračni jami“, ni imel več občutka — padec je bil neizogiben. Pristal je pri 160 m, brez teh težav bi prišel na 170 m! Toda imel je tudi srečo v nesreči:

ŠAH ŠAH ŠAH

Že pretekli teden je odigralo šahovsko društvo Slovenske športne zveze prvenstveno kolo proti moštvu iz Trga (Feldkirchen). Trg, ki je

do tedaj zasedal še drugo mesto na lestvici, je podlegel slovenskim šahistom z 2:4 (posamezni rezultati: Živkovič 0, Lukan 0, Sitter 1, Kolter 1, Einspieler 1, Laußegger 1).

Vodeči na lestvici tretjega razreda-sredina je Šentvid (40,5 točke), drugi je Wietersdorf (39 točk), tretji je Weitensfeld (37 točk), četrti so šahisti SSZ (34,5 točke) in peti je zdaj Trg.

V zadnjih dveh kolih letošnjega prvenstva bo ŠD SSZ igralo še proti Glaneggju ter Področici in si obeta proti tema dvema nasprotnikom še precejšnje število točk.

rulitz

Skoff avstrijski teniški prvak

Mladi Horst Skoff iz Sinče vasi je postal konec minulega tedna v Gradcu (v dvorani) avstrijski državni prvak v tenisu — in to kar dvakrat! Najprej je pri posameznikih ugnal Roberta Reiningerja v dveh setih s 7:6 in 6:3, da bi navrh slavil še pri dvojicah s svojim koroškim rojakom Antonitschem proti paru Pokorny/Schlech pravtako v dveh setih s 7:6 in 6:4! Skoff je drugi Korošec za Hansom Karyjem, ki je kdajkoli osvojil državni naslov, sploh pa je najmlajši zmagovalac v avstrijski teniški zgodovini!

Iščemo
NATAKARJE/NATAKARICE
ki obvladajo slovenščino
in nemščino.

Celoletna služba z inkasom. Plača in delovni čas po dogovoru. Javite se pri dvojezični kulturni taberni sredi Celovca „Novi BIERJOKL - PRI JOKLNU“; osebno vsak dan med 11.00 in 12.00, oz. med 17.00 in 18.00, ali pismo na naslov: Bierjokl - Pri Joklnu, 10.-Oktober-Str. 21, 9020 Celovec.

Začetek nogometne sezone preložen!

Vse za prihodnjo soboto in nedeljo napovedane igre koroške lige, podlig, prvih razredov in mladinske jakostne skupine zahod so preložili na poznejše termine. Zaradi novo zapadlega snega se bodo nogometne sezone razredov začele en teden pozneje. Izpadle igre bodo moštva nadomestila ob teh terminih:

● v koroški ligi bodo izpadlo igra nadomestili na velikonočni ponedeljek (8. aprila), zato bo 4. kolo že na velikonočno soboto (6. aprila),

● nadomestni termin za spodnje lige, prve razrede in mladinsko skupino pa je 1. maj.

Zmagoviti šolarji SAK s trenerjem Šmidom.

SAK-šolarji najboljši v hali

Šolarsko moštvo Slovenskega atletskega kluba je presenetilo pri tekmah za „pokal naraščaja“, ki jih je v zadnjih tednih organizirala Koroška nogometna zveza. Premagali so nasprotnike z zvenečimi imeni in si osvojili zmago pri šolarjih. Kot zmagovalac v svoji skupini so se zadnjo nedeljo pod vodstvom trenerja Vetrinjski nogometni hali. Najtežje je bilo proti Borovljam, kljub temu so zmagali 2:1. Nato so

porazili St. Michael iz Labotske doline s 4:1 in še celovski klub Neca s 4:0. Kot zmagovalac te skupine so se v finalni igri pomerili z zmagovalcem druge skupine, Feldkirchcn, in tudi to moštvo presenetljivo jasno premagali s 3:0. S tem je bila zmaga zagotovljena. Največ golov za SAK je prispeval Pepelj Pasterk. Pri fantih je zmagal KAC, pri mladincih pa moštvo z Baškega jezera.

Podpredsednik KFY inž. Tauchmann in blagajnik dr. Tomi Partl podeljujeta šolarjem medalje. Z vedno močnejšim uveljavljanjem slovenskih moštev, oz. moštev, v katerih nastopajo Slovenci, raste tudi potreba po upoštevanju in uporabljanju slovenščine znotraj koroške nogometne zveze!

10. Trnovski maraton

ki je bil že dvakrat zaradi pomanjkanja snega odpovedan, bodo organizatorji izvedli v nedeljo 24. marca 1985, s startom ob 9. uri dopoldne pred hotelom Bor v Črnem vrhu nad Idrijo.

Prijave bo organizator sprejemal tudi na dan prireditve.